

TÜRK İS

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU YAYIN ORGANI
ISSN 1300-6843 Nisan - Mayıs 2001 • Sayı: 344

KAMU SÖZLEŞMELERİNDE ANLAŞMA

TÜRK-İŞ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU
Yayın Organı

TÜRK-İŞ YÖNETİM KURULU

Bayram MERAL
Genel Başkan

Hüseyin KARAKOÇ
Genel Sekreter

Mustafa KUMLU
Genel Mali Sekreter

Salih KILIÇ
Genel Eğitim Sekreteri

Çetin ALTUN
Genel Teşkilatlandırma Sekreteri

SAHİBİ:

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU
TÜRK-İŞ Adına
Genel Başkan
Bayram MERAL

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ:
Enis BAĞDADIOĞLU

YAYINI HAZIRLAYAN:
Sevkuthan NEVSUHAN

FOTOĞRAFLAR:
Necdet UZMAN

GRAFİK - TASARIM:
Münir GÜRAN

YÖNETİM YERİ

TÜRK-İŞ Genel Merkezi
Bayındır Sk. No. 10
Yenişehir / ANKARA
Tel: 433 31 25 (4 Hat) (Santral)
Fax: 433 68 09 - 433 85 80
<http://www.turkis.org.tr>
e-mail: turkis@turkis.org.tr

Dergimizde yayınlanan yazılar
yazarların düşüncesine aittir.

DERGİMİZ BASIN AHLAK
YASALARINA UYAR

Baskı :

Yorum Matbaacılık
Tel : 229 61 20 - 395 21 12

İÇİNDEKİLER

4

KAMU
SÖZLEŞMELERİNDE
ANLAŞMA

7

TÜRK-İŞ
BAŞKANLAR
KURULU
TOPLANDI

10

TÜRK-İŞ'TEN
"ÇALIŞMA
YAŞAMINDAN
BEKLENTİLER"
TOPLANTISI

18

"İSTANBUL
ÇOCUKLARI
NEREYE?"

20

**TÜRKİYE
İŞ KURUMU
İLK GENEL
KURULUNU
YAPTI**

21

**İŞ GÜVENCESİ YASA
TASARILARI
(1992 - 2001)**

Yıldırım KOÇ
Genel Başkan Danışmanı

36

**ÇALIŞAN KADINLARIN
SAĞLIK SORUNLARI**

Şule ÖZKUZUKIRAN
TÜRK-İŞ Kadın İşçiler Bürosu Uzmanı

27

**EKONOMİK PROGRAMIN
ÖNCELİKLERİ**

Namık TAN
TÜRK-İŞ Araştırma Müdür Yardımcısı

38

**MAYIS'2001
GIDA HARCAMASI**

30

**ARTIŞ ORANLARI VE
YENİ SINIRLAR**

Celal TOZAN
SSK Genel Müdürlüğü Daire Başkanı

41

**ÇALIŞMA YAŞAMINDA
NİSAN-MAYIS**

33

**Dünya'nın iki ucunda iki ülke;
TÜRKİYE ve ARJANTİN**

Sinan VARGİ
TÜRK-İŞ Teşkilatlandırma Uzmanı

48

**KAYA ÖZDEMİR'I
KAYBETTİK**

BAYRAM MERAL
TÜRK-İŞ Genel Başkanı

IMF POLİTİKALARINDAN VAZGEÇİLMELİDİR

TÜRK-İŞ ile Hükümetimiz arasında 22 Mayıs 2001 tarihinde imzalanan genel anlaşma protokolü ile, Sendikalarımızın kamu işveren sendikaları ile yapacakları görüşmelerde değerlendirebilecekleri ana ilkeler belirlendi.

Bu protokolün en önemli yanı ise, TÜRK-İŞ'in Hükümetimizle ilişkilerinde üç önemli konunun da karara bağlanmasıdır.

Bu protokol ile Hükümetimiz, İş Güvencesi Yasa Tasarısının öncelikli yasa tasarıları ile birlikte görüşülüp sonuçlandırılması ile özelleştirme nedeniyle işten çıkarılan ve emekliliğine hak kazanmamış işçilerin uygun kamu kurum ve kuruluşlarında işe yerleştirilmesi için gerekli gayreti gösterme yükümlülüğünü üstlendi. Meclisimizin kararıyla gerçekleştirilecek bu taahhütlerin yerine getirilmesi için TÜRK-İŞ de çabalarını sürdürecektir.

Diğer taraftan, son aylarda en önemli sorunumuz, istek dışı emeklilik uygulamalarıydı. Bu protokol ile, sayıları 150 bini aşan işçimizin en temel çalışma hakkı korunmuş oldu. Bu konu, "Hükümet, istek dışı emekliliği gündeme getirmeyecektir" biçiminde kesin hükme bağlandı.

TÜRK-İŞ, 2001 yılı kamu kesimi toplu sözleşme görüşmelerinde gereken iyi niyeti gösterdi ve sorunların masa başında çözülmesi için büyük çaba harcadı. Bu görüşmelerde aşılması gereken engel, IMF'nin dayatmalarıydı. TÜRK-İŞ, özellikle iş güvencesinin sağlanması, özelleştirilen işyerlerinden çıkarılan işçilerin işe yerleştirilmesi ve istek dışı (re'sen) emekliliğin engellenmesi konusunda IMF'nin dayatmalarını aştı.

Bu toplu sözleşme görüşmelerinde bir kez daha görüldü ki, IMF programlarının amacı ülkemizin sorunlarının çözümünü değil, iç ve dış borçların zamanında ve aksamadan ödenmesidir. IMF programları nedeniyle ülke

ekonomisi bir felakete sürüklenmektedir. IMF programlarıyla sorunlarını çözmüş hiçbir ülke yoktur. Bu programlar, arkalarından sosyal krizler ve siyasal krizler getirmektedir. Türkiye'yi düze çıkaracak olan, halkımızın temsilcileriyle yapılacak görüşmelerle, ulusal egemenliği, ulusal bağımsızlığı, ulusal ekonomiyi korumayı ve daha da geliştirmeyi birinci hedef kabul eden, üretimi, istihdamı, üretkenliği ve ihracatı artıracak bir politikanın kabul edilerek uygulanmasıdır ve demokratikleşmedir.

IMF programları uygulanarak işçinin, memurun, emeklinin, dar ve sabit gelirinin satınalma gücü düşürülürse, sanayicinin, tüccarın, esnafın ve sanatkarın mal satması mümkün değildir. Çiftçiye verilen destek azaltılırsa, tarımsal üretim iyice azalacaktır. Hayvancılık zaten çökertilmiştir. Bu şartlarda Türkiye'nin dışa bağımlılığı ve döviz ihtiyacı daha da artacak, Türk Lirasının değeri daha da düşecektir. Bunun anlamı ise, enflasyonun hızlanması, Türk halkının gelir düzeyinin daha da aşağılara çekilmesidir.

IMF'den alınacak borç karşılığında üstlenilen yükümlülükler, Türkiye ekonomisine telafisi mümkün olmayan büyük zararlar vermektedir. Türk halkı, siyasete ve siyasilere güven duyarsa, alınan borcun çok daha büyüğünü Devletimize verebilecek güçtedir. Çözümü ülke içinde aramak gerekmektedir. TÜRK-İŞ, böylesi bir çözüme katkıda bulunmaya hazırdır.

KAMU SÖZLEŞMELERİNDE ANLAŞMA

Kamu sözleşmelerine ilişkin protokol 22 Mayıs 2001'de imzalandı.

Kamu kesiminde sözleşmesi olan ve yaklaşık 450 bin işçiyi ilgilendiren toplu iş sözleşmesi görüşmelerine ilişkin anlaşma protokolü, Hükümet ile TÜRK-İŞ arasında 22 Mayıs 2001 tarihinde imzalandı.

TÜRK-İŞ, 22 Mayıs 2001 tarihinde Başbakanlıkta yapılan görüşmeye Genel Başkan Bayram Meral, Genel Mali Sekreter Mustafa Kumlu, Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç, Genel Teşkilatlanma Sekreteri Çetin Altun, Tanım-İş Genel Başkanı Bedrettin Kaykaç, Petrol-İş Genel Başkanı Mustafa Öztaşkın, Demiryol-İş Genel Başkanı Ergün Atalay, Türk Harb-İş Sendikası Genel Başkanı Orhan Atay ve Sağlık-İş Sendikası Genel Sekreteri Yusuf Çelik'ten oluşan bir heyetle gitti.

Toplantının sabahki bölümü Devlet Bakanı Mehmet Ke-

çeciler'in makam odasında, Devlet Bakanı Kemal Derviş ve Bayram Meral'in katılımı ile gerçekleşti. Daha sonra Başbakan Yardımcısı ve Devlet Bakanı Hüsamettin Özkan'ın odasında devam eden görüşmelere TÜRK-İŞ Heyetinden Meral'in yanı sıra Genel Mali Sekreter Mustafa Kumlu da katıldı. Buradaki görüşmelerde bir anlaşma sağlanamaması üzerine, aynı grup Başbakan Bülent Ecevit'le görüşmek üzere, Ecevit'in makamına geçti.

Anlaşma noktasına Ecevit başkanlığındaki toplantıda varıldı. Daha sonra hazırlanan protokol metninde, TÜRK-İŞ Heyetindeki tüm katılımcılar ile Devlet Bakanı Mehmet Keçeciler ve Kamu İşveren Sendikaları Genel Sekreterlerinin imzası yer aldı.

KAMU SÖZLEŞME GÖRÜŞMELERİNİN ANATOMİSİ

Kamu Kesimi Toplu İş Sözleşmeleriyle ilgili olarak **ilk görüşme 11 Nisan 2001 tarihinde** yapıldı. TÜRK-İŞ Genel Merkezi'ni ziyaret eden Devlet Bakanı Mehmet Keçeciler'in sözleşme yürürlüğe tarihlerini altı ay ileriye çeken ve eşel mobil sistemini getiren teklifini TÜRK-İŞ anında yanıtladı ve teklifi "ciddiye almadığını" söyledi.

İkinci görüşme, 17 Nisan 2001 tarihinde Başbakanlık'ta Devlet Bakanları Kemal Derviş ve Mehmet Keçeciler'in katılımıyla gerçekleşti. TÜRK-İŞ toplantıda Hükümet teklifini kabul etmeyeceğini bildirerek, ilk altı ay için yüzde 25 artı 5 refah payı içeren ve diğer ayları gerçekleştiren enflasyona endeksleyen teklifini verdi.

Üçüncü görüşme 22 Nisan 2001 tarihinde Antalya'da, TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, Devlet Bakanları Kemal Derviş ile Mehmet Keçeciler arasında gerçekleşti. Derviş'in "IMF'ye söz verdim. 2001 yılı için herhangi bir ödeme yapamam" sözleri toplantının gerginleşmesine neden olurken, bu görüşmede de bir mesafe katedilemedi.

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu 1 Mayıs 2001 tarihinde Başbakan Bülent Ecevit ile Başbakan Yardımcısı Mesut Yılmaz'ı; 2 Mayıs 2001 tarihinde de Başbakan yardımcısı Devlet Bahçeli'yi ziyaret ederek, TÜRK-İŞ'in kamu sözleşmelerindeki talebini dile getirdi.

Dördüncü görüşme ise 7 Mayıs 2001 tarihinde Devlet Bakanları Kemal Derviş, Mehmet Keçeciler ile Maliye Bakanı Sümer Oral'ın katılımıyla gerçekleşti. Bu görüşmede TÜRK-İŞ, Hükümete iki alternatifli bir teklif sundu. TÜRK-İŞ'in birinci teklifinde birinci altı ay için yüzde 20; ikinci altı ay için yüzde 20, gerçekleşen enflasyonun yüzde 20'yi aşması halinde aradaki farkın yüzde 20'nin üzerine eklenmesiyle bulunacak oranda zammın ilavesi, üçüncü ve dördüncü altı aylar için gerçekleşen enflasyon artı yüzde 5 zam istendi. TÜRK-İŞ'in ikinci teklifinde ise birinci altı ay için yüzde 20; ikinci altı ay için gerçekleşen enflasyon, üçüncü ve dördüncü altı aylar için de gerçekleşen enflasyon artı yüzde 5 refah payı istendi.

Hükümet ise ilk altı ay için yüzde 18 zam, diğer altı aylar için beklenen enflasyonun yarısı kadar zam önerdi. Hükümet, enflasyonun verilen zamdan daha yüksek gerçekleşmesi halinde farkın yüzde 80'inin ücretlere ekleneceğini ifade etti. Görüşmede anlaşma sağlanamadı.

Beşinci görüşme 9 Mayıs 2001 tarihinde yapıldı. Görüş-

Kamu sözleşmelerine ilişkin anlaşma haberi kamuoyuna Başbakan Bülent Ecevit, Devlet Bakanları Kemal Derviş, Mehmet Keçeciler ile TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral tarafından verildi.

meye Devlet Bakanı Mehmet Keçeciler ile Maliye Bakanı Sümer Oral katıldı. Toplantıda, bir uzlaşma noktasına gelindi ve uzlaşma tutanağı Başbakan Bülent Ecevit'e onaylatıldıktan sonra açıklanmak üzere Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Hüsamettin Özkan, Bayındırlık ve İskan Bakanı Koray Aydın ile Maliye Bakanı Sümer Oral'ın şahitliğinde Devlet Bakanı Mehmet Keçeciler ile TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral tarafından imzalandı. Üzerinde "ANLAŞMA" yazan tutanakta şu hükümler yer aldı:

- 1- Birinci altı ay için ücretlere yüzde 20 zam ilave edilecek, altı aylık zam farkı 2002 yılı Şubat ayında ödenecek.
- 2- İkinci altı aylık zam uygulamasında gerçekleşen enflasyon ölçü alınarak ücretlere yüzde 15 ilave edilecek. Enflasyon yüzde 15'i aştığı takdirde aradaki fark aynı ay yansıtılacak.
- 3- Üçüncü altı ayda gerçekleşen enflasyon ölçü alınarak ücretlere yüzde 10 zam yapılacak. Aynı ayın enflasyonu yüzde 10'u aştığı takdirde fark yüzde 10'a ilave edilecek.

4- Dördüncü altı ayda da üçüncü altı aydaki uygulamaya yapılacaktır.

Altıncı görüşme 17 Mayıs 2001 tarihinde gerçekleştirildi. TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu bu görüşmeye kamu kesiminde sözleşmesi olan bazı sendika başkanları ile birlikte gitti. Devlet Bakanı Mehmet Keçeciler, görüşmede beşinci görüşmede imzaladığı anlaşma tutanağını yok sayarak, IMF'ye verilen niyet mektubu çerçevesindeki ve ilk altı ayda "sıfır zam" getiren, diğer altı ayları ise hedeflenen enflasyona endeksleyen teklifi yeniden gündeme getirdi. TÜRK-İŞ bu teklifin kabul edilemez olduğunu yineledi.

Keçeciler, toplantı sonrası yaptığı açıklamada, yine 9 Mayıs tarihli anlaşmayı "yok sayınca", TÜRK-İŞ, anlaşma tutanağını basına açıkladı.

Yedinci görüşme 21 Mayıs 2001 tarihinde yapıldı. Görüşmeye Hükümet kanadından Mehmet Keçeciler'in yanı sıra Kemal Derviş ve zaman zaman da Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Hüsamettin Özkan katıldı. Yaklaşık altı saat süren görüşmede bir anlaşma sağlanamazken, anlaşma noktasına **22 Mayıs 2001 tarihinde** sekizinci görüşmede gelindi.

2001 YILI KAMU KESİMİ TOPLU İŞ SÖZLEŞMELERİ GENEL ANLAŞMA PROTOKOLÜ

(22 Mayıs 2001)

1) ÜCRET ZAMMI

A) Birinci Altı Ay

01.01.2001 tarihinde işyerinde çalışmakta olan işçilerin 31.12.2000 tarihi itibarıyla almakta oldukları saatlik/günlük/aylık çıplak ücretlerine 01.01.2001 tarihinden geçerli olmak üzere % 15 (Yüzdeonbeş) oranında ücret zammı yapılacaktır.

Zam farkları dönem içinde ödenmeyecek; toplu iş sözleşmelerinin onüçüncü ayının sonunda ödenecektir.

B) İkinci Altı Ay

01.07.2001 tarihinde işyerinde çalışmakta olan işçilerin 30.06.2001 tarihi itibarıyla almakta oldukları saatlik/günlük/aylık çıplak ücretlerine 01.07.2001 tarihinden geçerli olmak üzere % 15 (Yüzdeonbeş) oranında ücret zammı yapılacaktır.

Ancak, Başbakanlık DİE'nün 1994=100 Temel Yıllı Kentsel Yerler Tüketici Fiyatları Türkiye Geneli Aralık 2001 indeks sayısının, Haziran 2001 indeks sayısına göre değişim oranının % 15'i aşması halinde, aşan kısmın 0,80'i Üçüncü Altı Ay Ücret Zammı oranına ilave edilecektir.

C) Üçüncü Altı Ay

01.01.2002 tarihinde işyerinde çalışmakta olan işçilerin 31.12.2001 tarihi itibarıyla almakta oldukları saatlik/günlük/aylık çıplak ücretlerine 01.01.2002 tarihinden geçerli olmak üzere % 10 (Yüzdeon) oranında ücret zammı yapılacaktır.

Ancak, Başbakanlık DİE'nün 1994=100 Temel Yıllı Kentsel Yerler Tüketici Fiyatları Türkiye Geneli Haziran 2002 indeks sayısının, Aralık 2001 indeks sayısına göre değişim oranının % 10'u aşması halinde, aşan kısmın 0,80'i Dördüncü Altı Ay Ücret Zammı oranına ilave edilecektir.

D) Dördüncü Altı Ay

01.07.2002 tarihinde işyerinde çalışmakta olan işçilerin 30.06.2002 tarihi itibarıyla almakta oldukları saatlik/günlük/aylık çıplak ücretlerine 01.07.2002 tarihinden geçerli olmak üzere % 10 (Yüzdeon) oranında ücret zammı yapılacaktır.

Ancak, Başbakanlık DİE'nün 1994=100 Temel Yıllı Kentsel Yerler Tüketici Fiyatları Türkiye Geneli Aralık 2002 indeks sayısının, Haziran 2002 indeks sayısına göre değişim oranının % 10'u aşması halinde, aşan kısmı işçilerin

31.12.2002 tarihindeki çıplak ücretlerine ilave edilecektir.

AÇIKLAMA: Yukarıdaki düzenleme 01.01.2001 yürürlük süreli toplu iş sözleşmeleri içindir. Bu tarihten sonra yürürlüğü başlayacak toplu iş sözleşmelerinde yukarıdaki tarihler sırasıyla aşağıda düzenlendiği şekilde yazılacaktır.

Yürürlük Başlangıcı	(A)'daki Tarihler	(B)'deki Tarihler	(C)'deki Tarihler	(D)'deki Tarihler
01.02.2001	01.02.2001	07.08.2001	01.02.2002	01.08.2002
	31.01.2001	31.07.2001	31.01.2002	31.07.2002
	01.02.2001	01.08.2001	01.02.2002	01.08.2002
01.02.2001	01.03.2001	01.09.2001	01.03.2002	01.09.2002
	28.02.2001	31.08.2001	28.02.2002	31.08.2002
	01.03.2001	01.09.2001	01.03.2002	01.09.2002
01.04.2001	01.04.2001	01.10.2001	01.04.2002	01.10.2002
	31.03.2001	30.09.2001	31.03.2002	30.09.2002
	01.04.2001	01.10.2001	01.04.2002	01.10.2002
01.05.2001	01.05.2001	01.11.2001	01.05.2002	01.11.2002
	30.04.2001	31.10.2001	30.04.2002	31.10.2002
	01.05.2001	01.11.2001	01.05.2002	01.11.2002

2) Ücrete bağlı olan ödemeler (ikramiye vb.) ile ücretin % si ile ifade edilen ödemelerin hiç birinde artış yapılmayacaktır.

3) Toplu iş sözleşmelerinde yer alan maktu ödemeler (ücrete bağlı olmayan ödemeler) ücret zammı oranında ve ücretin zamlanacağı tarih itibarıyla artırılarak ödenecektir.

4) İşçi Sendikaları tarafından yeni getirilen teklifler toplu iş sözleşmelerinde yer almayacaktır.

5) Bu genel anlaşma protokolünde düzenlenmeyen diğer hususları; taraflar iyi niyet ve dikkatle uzlaşma gayretine özen göstererek, işyerinin veya işletmenin özelliklerini ve imkanlarını dikkate alarak çözeceklerdir.

6) Hükümet, İş Güvencesi Yasa Tasarısının öncelikli yasa tasarıları ile birlikte görüşülüp sonuçlandırılması için gerekli gayreti gösterecektir.

7) Hükümet, özelleştirme nedeniyle işten çıkarılan ve emekliliğine hak kazanmamış işçilerin, uygun görülen Kamu Kurum ve Kuruluşlarında işe yerleştirilmesi için gerekli gayreti gösterecektir.

8) Hükümet, istek dışı emekliliği gündeme getirmeyecektir.

TÜRK-İŞ BAŞKANLAR KURULU TOPLANDI

MERAL: "HÜKÜMET BİZİ MEYDANLARA ÇEKMEK İSTİYOR"

TÜRK-İŞ BAŞKANLAR KURULU EKONOMİK KRİZİN PATLAK VERMESİNİN ARDINDAN 13 NİSAN 2001 VE 8 MAYIS 2001 TARİHLERİNDE OLMAK ÜZERE İKİ KEZ OLAĞANÜSTÜ TOPLANDI.

TÜRK-İŞ BAŞKANLAR KURULU 13 NİSAN 2001 TARİHİNDE YAPTIĞI TOPLANTIDA, EKONOMİK KRİZ VE KAMU KESİMİ TOPLU İŞ SÖZLEŞMELERİNİ DEĞERLENDİRDİ. KURUL, TOPLANTI SONRASI YAYIMLANAN BİLDİRİ İLE SİYASİ PARTİLER VE SEÇİM YASALARININ DEĞİŞTİRİLMESİ VE MİLLETVEKİLİ DOKUNULMAZLIKLARININ SINIRLANDIRILMASININ ARDINDAN ERKEN SEÇİME GİDİLMESİNİ İSTEDİ

BAŞKANLAR KURULU'NUN 8 MAYIS 2001 TARİHİNDE YAPILAN VE KAMU KESİMİ TOPLU İŞ SÖZLEŞMELERİNİN DEĞERLENDİRİLDİĞİ TOPLANTISINDA HÜKÜMETİN "SIFIR ZAM" TEKLİFİNİN KABUL EDİLEMeyeCEĞİ BİR KEZ DAHA YİNELENDİ.

TOPLANTI SONRASI YAYIMLANAN BİLDİRİDE, "HER GÜN HER ŞEYE ZAM GELDİĞİ VE GELECEĞİ BİR ORTAMDA 'SIFIR ZAMDAN' SÖZ ETMEK TÜRK-İŞ'İ MEYDANLARA DAVET ETMEKTİR. BAŞKANLAR KURULUMUZ, TÜRK-İŞ'İN MEYDANLARA İNMESİNİN SONUÇLARINI İLGİLİLERE HATIRLATMAKTADIR" DENİLDİ

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, ekonomik krizin patlak vermesinin ardından 13 Nisan 2001 ve 8 Mayıs 2001 tarihlerinde olmak üzere iki kez olağanüstü toplandı. TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, 13 Nisan 2001 tarihinde yaptığı toplantıda, ekonomik kriz ve kamu kesimi toplu iş sözleşmelerini değerlendirdi. Kurul, toplantı sonrası yayımlanan bildirisi ile siyasi partiler ve seçim yasalarının değiştirilmesi ve milletvekili dokunulmazlıklarının sınırlandırılmasının ardından erken seçime gidilmesini istedi.

Başkanlar Kurulu'nun 8 Mayıs 2001 tarihinde yapılan ve kamu kesimi toplu iş sözleşmelerinin değerlendirildiği toplantısında hükümetin "sıfır zam" teklifinin kabul edilemeyeceği bir kez daha yineleni. Toplantı sonrası yayımlanan bildiride, "Her gün herşeye zam geldiği ve geleceği bir ortamda sıfır zamdan söz etmek TÜRK-İŞ'i meydanlara davet etmektir. Başkanlar Kurulumuz, TÜRK-İŞ'in meydanlara inmesinin sonuçlarını ilgililere hatırlatmaktadır" denildi.

Toplantıyı açış konuşması yapan TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, özetle şu noktalara değindi:

- Ülkemizin içinde bulunduğu sıkıntılı ve zor günler sürmektedir. Peşpeşe gelen zamlar, halkımızı canından biktirmiştir. Hükümet, günleri, "yaptım, yapıyorum"la geçirmektedir. IMF'nin ve Dünya Bankası'nın baskıları daha da yoğunlaşarak devam etmektedir.
- Hükümetle sürdürdüğümüz toplu sözleşme görüşmeleri, özelleştirme sonucu işten atılanların işe yerleştirilmesi, re'sen emekliliğe başvurulmaması ve diğer konularda, olumlu bir sonuca varılamamıştır. Hazırlanan iş güvencesi yasa tasarılarında bazı olumlu noktalar bulunmasına rağmen, kıdem tazminatı fonu yasa tasarılarında kıdem tazminatı hakkını ortadan kaldıran düzenlemeler söz konusudur.

Kıdem tazminatıyla oynamaya kalkmak, ateşe benzin dökmektir. Bunun şakası yoktur. Bunun böyle bilinmesi gerekir.

- Ayrıca, hepinizin bildiği gibi, yaşanmakta olan kriz, sosyal sigorta prim artışları ve vergi dilimlerindeki yükselmeler, ücretlerde azalmalara neden olmuştur. Çalışanların ana tüketim maddeleri olan ekmeğe, makarnaya, şekere, çaya, tütün gazı ve otobüse her gün yeni zamlar yapılmaktadır. Akaryakıtta son zamanlarda birbirini ardına gelen ve yüzde 60'ı aşan zamlarla, ülkede A'dan Z'ye herşeye zam gelmiştir ve gelmektedir. Enflasyon bütün hızıyla sürmektedir. İşçinin, memurun, emeklinin, esnaf ve sanatkarın, çiftçinin, işsiz hali perişandır.
- Hükümet, bu şartlarda, yine IMF politikalarını uygulayarak, krizin yükünü halkın sırtına yıkmaya çalışmaktadır. Bizden fedakarlık isteyen hükümet, neyi ucuzlatmıştır, ülkemizin ve halkımızın hangi sorununu çözmüştür? Krizin sorumlusu çalışanlar mıdır ki, bizden fedakarlık istenmektedir? Siyasiler, bankaların içini boşaltanlara gösterdiği duyarlılığı, ölüm oruçlarında hayatını kaybedenlere göstermemektedir. Asıl sorun, siyasilere duyulan güven sorunudur. Halktan fedakarlık isteyenlere halk bugün soruyor: "Yine fedakarlık yaparsam, hangi talancıya, hangi yağmacıya peşkeş çektiireceksin?" Siyasilerimiz bunun farkında değildir, ya da duymazlıktan gelmektedir.
- Banka soyanların, ülkeyi hortumlayanların faturasını biz ödemek zorunda değiliz. Biz, her zaman parlamenter demokratik sisteme sahip çıkmış, sorunlarımıza bu kuralları içerisinde çözüm aramış ve bulmuş bir kuruluşuz.
- Siyasetin kirliliği ve başarısızlığı, demokrasiye ve parlamenter sisteme yönelik ola-

maz, olmamalıdır ve olmasına hiçbir zaman müsaade etmeyiz. Demokratik tepkimizi ortaya koymamız ve hak aramamız, demokrasiyi sıkıntıya sokmaz, aksine daha da güçlendirir. Bugün beyaz enerji operasyonu, mavi akım projesi ve diğer yolsuzluklara ilişkin soruşturmalara daha da derinleştirilmeli ve soyguncular hakkında gerekli işlemler yapılmalıdır. Daha önce de talep ettiğimiz gibi, banka soyanlar ve banka boşaltanlarla ilgili cezai müeyyideler ağırlaştırılmalı, kendilerinin ve birinci dereceden yakınlarının mal varlıklarına el konulmalıdır.

- Biz ve halkımız yıllardır fedakarlık yaptık. Siyasiler bu fedakarlığı, gerek siyasi amaçları doğrultusunda kullandılar, gerekse birilerine talan ve yağma ettirdiler. Siyasilerin bu başarısızlıkları, kamuoyunda yeni parti, yeni lider arayışını ve arzusunu her geçen gün daha da güçlü bir biçimde ortaya çıkarmaktadır. TÜRK-İŞ olarak biz her safhada halkımıza ve ülkemize karşı, üzerimize düşeni yaptık. Bu konuda da sorumluluklarımızın bilincindeyiz. Biz sorunlarımızı her zaman masa başında çözmeyi amaçlayan bir kuruluşuz. Bugün de bunu yapmak istiyoruz. Fakat görünün o ki, hükümet bizi meydanlara çekmek istiyor. Biz, meydanlarda da büyük deneyimler kazanmış, Türkiye tarihinin en büyük meşru ve demokratik eylemlerini gerçekleştirmiş kuruluşuz. Geçmişte bize meydanları gösterenler, siyasi sahada ağır fatura ödemıştır. Bugünkü hükümet de, belli ki, böyle bir fatura ödemeye hazırlanmaktadır.
- Eğer önümüzdeki günlerde sorunlarımız çözülmezse, demokratik mücadelemiz en yaygın ve kararlı bir biçimde sürmelidir. Bu nedenle, şimdiden hepinizin buna hazırlıklı olmasını diliyorum.

TÜRK-İŞ BAŞKANLAR KURULU BİLDİRİSİ

(8 Mayıs 2001)

Ülkemizin ve halkımızın sorunları her geçen gün daha da artmaktadır. Hükümet hiçbir önemli sorunumuzu çözemiştir ve çözememektedir. Bu sorunlar, sorunların nedeni olan IMF ve Dünya Bankası'nın dayattığı sermaye ve rantıye politikalarıyla çözüme kavuşturulamaz. Bu politikalar terkedilmeli; krizin yükü bugüne kadar fedakarlık yapmamış olanlarca üstlenilmeli; halkımızı ve ulusal ekonomimizi güçlendirecek, üretimi, üretkenliği, istihdamı ve ihracatı artıracak bir politika benimsenmeli ve uygulanmalıdır. Yolsuzluklarla etkili ve kararlı bir biçimde mücadele edilmelidir.

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, iş güvencesi yasa tasarsını hazırlamak için oluşturulmuş bilimadamları kurulunun yetkisini aşarak hazırladığı Kıdem Tazminatı Fonu Yasa Tasarısını reddetmekte; kıdem tazminatı hakkına yönelik en küçük bir tehdidin en sert biçimde yanıtlanacağını açıklamaktadır; İş Güvencesi Yasa Tasarısının en kısa sürede yasalaştırılmasını ve tarım ve orman işçilerinin 1475 sayılı İş Yasası kapsamına alınmasını istemektedir.

Yüksek oranlı enflasyon ve vergi oranlarında ve sosyal sigorta prim tavanındaki büyük artışlar, ücretleri ciddi biçimde düşürmüştür. Başkanlar Kurulumuz, kamu kesimi toplu sözleşme görüşmelerinde Yönetim Kurulu tarafından Hükümete verilen öneriyi tam bir bütünlük içinde tümüyle desteklemektedir. Hükümet, IMF'nin değil, TÜRK-İŞ'in taleplerini dikkate almalıdır.

Kamu kesiminde istek dışında emeklilik uygulamasına kesinlikle başvurulmamalıdır.

Kamu malları özelleştirme adı altında yağmalanmakta, Türkiye'nin üretim gücü tahrip edilmekte, ulusal ekonomimiz ve savunmamız zayıflatılmaktadır. Özelleştirmeler durdurulmalıdır. Kamu hissesinin bulunmadığı Vakıfbank'a ilişkin girişimlerden

vazgeçilmelidir. Özelleştirilen işyerlerinden çıkarılan işçiler diğer kamu kurum ve kuruluşlarında işe yerleştirilmelidir.

İşçileri işten çıkarma, esneklik adı altında kazanımlarımızı ortadan kaldırma, işyerlerini sendikasıızlaştırma ve kaçak yerli ve yabancı işçi çalıştırma engellenmelidir. İşçi alacakları öncelikli olarak ödenmelidir. İşverenler kriz istismarından vazgeçmelidir.

Başkanlar Kurulumuz, Teksif Sendikamızın 14.2.2001 tarihinde Türkiye Tekstil İşverenleri Sendikası ile imzalamış olduğu toplu iş sözleşmesinin uygulanmamasını protesto etmekte, işverenlerin yasal yükümlülüklerini yerine getirmesini istemekte, Teksif Sendikamızın bu konuda verdiği mücadeleyi tüm gücüyle desteklemektedir.

Başkanlar Kurulumuz, TÜRK-İŞ'in meşru ve demokratik mücadelesinin ülkeye demokrasiye katkıda bulunduğuna inanmakta ve parlamenter demokratik düzeni savunma kararlılığını tekrarlamaktadır.

Başkanlar Kurulumuz, Kristal-İş Sendikamızın 24 Mayıs 2001 tarihinde Şişe Cam işyerlerinde başlatacağı grevi, diğer tüm grevleri ve meşru ve demokratik eylemleri desteklemektedir.

TÜRK-İŞ sorunları demokratik işleyiş içinde diyalog yoluyla masada çözmeye çalışmaktadır. TÜRK-İŞ'in bu iyiniyetine rağmen, her gün herşeye zam geldiği ve geleceği bir ortamda "sıfır" zandan söz etmek TÜRK-İŞ'i meydanlara davet etmektir. Başkanlar Kurulumuz, TÜRK-İŞ'in meydanlara inmesinin sonuçlarını ilgililere hatırlatmaktadır.

Başkanlar Kurulumuz, TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu'nun Hükümetle 9 Mayıs 2001 tarihinde yapacağı görüşmenin ardından yeniden toplanarak, taleplerimizin yerine getirilmemesi durumunda en yaygın ve etkili eylemlerin programını belirleyecek ve derhal uygulamaya başlayacaktır.

TÜRK-İŞ'TEN "ÇALIŞMA YAŞAMINDAN BEKLENTİLER" TOPLANTISI

TÜRK-İŞ'e bağlı sendikaların eğitim ve teşkilatlandırma sekreterleri ile TÜRK-İŞ Bölge ve İl Temsilcilerinin katıldığı "Çalışma Yaşamından Beklentiler" toplantısı 16-18 Nisan 2001 tarihlerinde Ankara, Kızılcahamam'da yapıldı.

Toplantıya, TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, TÜRK-İŞ Genel Mali Sekreteri ve TES-İŞ Sendikası Genel

Başkanı Mustafa Kumlu, TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç ve TÜRK-İŞ Genel Teşkilatlandırma Sekreteri ve Genel Maden-İş Sendikası Genel Başkanı Çetin Altun'un yanı sıra Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Yaşar Okuyan ile ILO Türkiye Temsilcisi Gülay Aslantepe katıldı. Toplantının açış konuşmaları, Meral, Aslantepe ve Okuyan tarafından yapıldı.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, yaptığı konuşmada ülkenin ekonomik durumu ile çalışma yaşamındaki sorunlara değindi. Meral, IMF talimatları ile yatırımdan vazgeçilmesi ile tarıma ve hayvancılığa verilen desteklerin azaltılmasının ülkenin ekonomik durumunu bugünlere taşıdığını ifade etti. Meral, konuşmasında plansız programsız yapılan özelleştirmelere de değine-

rek, "Biz, özelleştirmede bu gidişin sonunun hüsrân olduğunu söylediğimiz zaman, 'bunlar zaten her şeye bağınyorlar' denildi. Oysa Türkiye'de özelleştirme değil, talan yapılıyor" diye konuştu.

ILO Türkiye Temsilcisi Gülay Aslantepe de konuşmasında Türkiye'de yapılan özelleştirmelerin bütçe açıklarının kapatılması için yapıldığını belirtti. Aslantepe, özelleştirmenin normal koşullarda verimliliği artırmak için yapılması gerektiğini ifade ederek, "Ancak zaman zaman -bizim ülkemizde de yaşadığı gibi- özelleştirme, verimlilik odak noktasından bütçe açıklarının kapatılması noktasına kaydı. Ben, bunların siyasi tercihler, siyasi önlemler olduğunu da artık düşünmüyorum; çünkü tüm siyasi partiler de, belki belirli bir sıkışma anında aynı tercihleri kullanmak zorunda kaldılar." diye konuştu.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Yaşar Okuyan da konuşmasında TÜRK-İŞ'in kurulduğu 1952 yılından beri ortaya koyduğu, itidalli, soğukkanlı, sorumluluk alan ve Türkiye'nin geleceğine yönelik sorumluluğu her an düşünen tutum ve davranışlarının Türkiye için bir şans olduğunu ifade etti. Çalışma hayatının genel sorunları ile bu sorunların çözümünde bakanlığının çalışmalarını anlatan Okuyan, ağırlıklı kaçak işçi sorununa değindi. Okuyan, yabancı kaçak işçilerle ilgili yasa tasarsının şu anda Bakanlar Kurulu gündeminde olduğunu ifade etti. Okuyan, Türkiye'de 1 milyon civarında yabancı kaçak işçi olduğunu, bu işçilerin Türkiye'ye öncelikle uluslararası ilişkiler ile sigorta ve vergi kaçağı olmak üzere çok yönlü problemler getirdiğini belirtti.

TÜRK-İŞ tarafından düzenlenen "Çalışma Yaşamında Beklentiler" konulu toplantı-

da Prof. Dr. TOKTAMIŞ ATEŞ (İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Öğretim Üyesi) "ÖZGÜRLÜKLER ve DEMOKRASİ"; Prof. Dr. Meryem Koray "YENİ YÜZYILDA NASIL BİR DÜNYA, NASIL BİR SENDİKA?" konularını ele aldı. Toplantının ikinci gününde TÜRK-İŞ Genel Başkan Danışmanı Yıldırım Koç, "Uluslararası Gelişmeler ve Türk Sendikacılığı"; Prof. Dr. Fevzi Demir "İş güvencesi Yasa Tasansı ve Örgütlenme-deki Önemi"; Doç. Dr. Sayım Yorgun "Küreselleşme Sürecinde Yeniden Yapılanma ve Sendikal Eğitim"; Petrol-İş Sendikası Araştırma Müdürü İlyas Köstekli ise "Küreselleşme Sürecinde Sendikal Yapılar ve Sendikal Örgütlenme" konularında bilgiler verdi.

Eğitim programının son gününde, TÜRK-İŞ'e bağlı sendikaların Genel Eğitim ve Teşkilatlanma Sekreterleri ile İl ve Bölge Temsilcilerinin de katıldığı bir değerlendirme toplantısı yapıldı. Altı çalış-

TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç ve TÜRK-İŞ Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Çetin Altun toplantı sonrası genel değerlendirmeyi birlikte yaptılar.

ma grubuna ayrılan katılımcılar örgütlenmeye ilişkin temel sorunlar, bu sorunların nasıl çözülebileceği, bu sorunların çözümünden kimlere hangi görevler düşüyor konularında çözüm üretmeye çalıştı. Petrol-İş Sendikası Araştırma Müdürü İlyas Köstekli, grup çalışmalarının koordinasyonu görevi üstlendi. Çalışma gruplarının ortaya koyduğu fikirler katılımcılar tarafından daha sonra yapılan genel değerlendirme toplantısında ele alındı ve somut öneriler ortaya çıktı.

ÖRGÜTLENME İLE İLGİLİ OLARAK EN ÖNEMLİ GÖRDÜĞÜNZ ÜÇ SORUNU YAZINIZ:

İSMET YİĞİT (1. Grup Sözcüsü - Petrol-İş Sendikası Genel Örgütlenme ve Eğitim Sekreteri): Yasal engellerin kaldırılması, güven eksikliğinin giderilmesi, örgütsel dayanışmanın sağlanması.

RIFAT ÇELEBİ (2. Grup Sözcüsü - PETROL-İŞ Sendikası Örgütlenme Dairesi Uzmanı): Örgütlenme konusunda sendikaların yeterince kurum-

sallaşmamış olması, işçilerin ve kamuoyunun sendikalaşmaya olan güvensizliği; yani güven bunalımı.

NECDET GÖRDÜ (3. Grup Sözcüsü - TÜRK-İŞ Ankara İl Temsilcisi - Tes-İş Sendikası 2 no'lu Şube Başkanı): Örgütlenmeye karşı yasal engellerin olması, işsizliğin büyük boyutlara ulaşması ve emeğin ucuz olması, sendikaların güven ortamını tam olarak yaratamaması.

TARKAN ZENGİN (4. Grup Sözcüsü - TÜRK HARB-İŞ Sendikası Eğitim Dairesi Müdürü): Hızlı nüfus artışı ve buna paralel olarak işsizliğin artması. Çalışma yasalarının yetersizliği ve genel olarak eğitim ve sendikal bilinç düzeyinin düşük olması.

PINAR ALKAN (5. Grup Sözcüsü - TEK GIDA-İŞ Sendikası Basın ve Halkla İlişkiler Uzmanı): İLO'nun, 158 Sayılı Sözleşmesi çerçevesinde bir iş güvencesi yasasının olmayışı, siyasallaşma eksikliği; yani siyasete yeteri kadar ağırlık koyulamaması. Sendikalar arasında ve konfederasyon bünyesinde organik bağın zayıflığı, dayanışmanın eksikliği ve dolayısıyla sendikalara olan güvensizlik.

AHMET KILIÇ (6. Grup Sözcüsü - TÜRK-İŞ Trabzon İl Temsilcisi, YOL-İŞ 1 No'lu Şube Başkanı): İş güvencesinin olmaması, bölgesel dayanışmanın olmaması, finansal kaynağın yetersiz olması.

İLYAS KÖSTEKLİ (Petrol-İş Sendikası Araştırma Müdürü - Değerlendirme Bölümü Yönetici): Sorun olarak bildirilen

Toplantıda grup çalışmalarını sonrasında grup sözcüleri eğitim ve teşkilatlandırma sorunları ile ilgili görüşleri sundular.

Grup çalışmaları.

maddelerin hepsinde "yasal engeller" konusu var. İkinci göze çarpan nokta "güven sorunu." Üçüncü sorun olarak "Örgütlenmede sendikal dayanışma yetersiz" desem anlaşılır mı; yoksa "Sendikalar da sendikal dayanışma eksik" mi diyelim?... O halde temel sorunları şu şekilde sıralamak mümkündür.

Örgütlenmenin önündeki yasal engeller:

- Güven eksikliği,
- Örgütsel dayanışma eksikliği,
- Örgütlenme konusunda kurumsallaşma eksikliği,
- Hızlı nüfus artışı,
- Genel eğitim ve bilinç yetersizliği,
- Siyasallaşma eksikliği,
- Uluslararası sözleşmelerin uygulanamaması,
- Örgütler arası ilişkinin yetersizliği,
- Sendikaların bölgesel dayanışma eksikliği,
- Finansal yetersizlikler.

ÖRGÜTLENMEYE İLİŞKİN SORUNLARIN ÇÖZÜMÜ KONUSUNDAKİ GRUP GÖRÜŞLERİ:

İSMET YİĞİT (1. Grup Sözcüsü): Siyasi gücün kullanılması, amatör ruhun canlandırılması, konfederasyondan, lokale; yani üyeye kadar iletişimin kurulması.

RIFAT ÇELEBİ (2. Grup Sözcüsü): Başta iş güvencesi olmak üzere, çalışma yaşamını ilgilendiren yasal engellerin kaldırılmasına ilişkin olarak, konfederasyonlar ortak bir hukuk bürosu oluştursunlar ve bir taslak hazırlansın, bu konuda siyasal baskı yapılsın. Sendikalarımızın örgütlenme sorununu çözecek biçimde örgütlenmemiş olmasına çözüm önerimiz ise sendikalarımızda ve konfederasyon düzeyinde örgütlenmeye ilişkin büroların oluşturulması ve uzman istihdamı yapılmasıdır. İşçilerin ve kamuoyunun güvensizlik sorununun çözümünün de kamuoyunun aydınlatılması ve örgütlenecek işçiye hukuk yardımını yanında ekonomik destek sağlanması ile mümkün olacağına inanıyoruz.

NECDET GÖRDÜ (3. Grup Sözcüsü): Birincisi, TÜRK-İŞ örgütlenmede pilot bölgeler oluşturmali ve bu pilot bölgelere ağırlık vermeli. İkincisi, sendikal dayanışmanın sağlanması gerektiğine inanıyoruz. Maddi ve manevi yönden sendikal bir dayanışmanın olmalıdır. Üçüncü olarak, sendikal denetim mekanizması kurmalıyız; yani genelde illerdeki şubelerimiz, nerede, ne kadar kaçak işçi, veya kayıt dışı işçi çalıştırıldığını biliyorlardır. Bir müfettişlik yada şikayet bürosu gibi bir yöntemle bunları tespit edip, Çalışma Bakanlığı'na gerekli şikayetlerin yapılması gerektiğine inanıyoruz. Kısaca maddelersek şu şekilde sıralayabiliriz:

Konfederasyonun pilot bölge oluşturması, sendikal dayanışma, sendikal denetim.

TARKAN ZENGİN (4. Grup Sözcüsü): İşsizliği ortaya çıkaran ekonomik politikalarından vazgeçilmesi, istihdam politikalarının uygulanması. Çalışma yasalarının düzenlenmesi, sendikaların, televizyon, dergi, kitap yayımı ve basın yoluyla kamuoyunda sendikal bilinci artırıcı bilgiler vermesi.

PINAR ALKAN (5. Grup Sözcüsü): İş Güvencesi Yasa Tasarısının bir an önce kanunlaştırılması için gerekli baskıların yapılması. Bu, yeterli ve sorunlarımıza çözüm niteliği taşıyacak bir kanun tasarısı değil. Tasarının, ILO'nun 158 sayılı Sözleşmesi çerçevesinde geliştirilmesi konusunda baskılar yapılması gerekiyor. Siyasallaşmanın sağlanması; yani işçi hareketinin ve sendikacılarımızın siyasete ağırlık koyması. Sendikacılar olarak ortak

bir anlayış ve dayanışma oluşturmak gerekiyor.

AHMET KILIÇ (6. Grup Sözcüsü): Grup olarak, zaman yeterli olmadığı için tartışmamız gereken bir çok noktayı, kısaca tartışabildik. Bizim çözüm önerilerimiz de şöyle:

İş Güvencesi Yasası'nın çıkarılması, sendikalar arası dayanışma ve uzman istihdamının sağlanması gereklidir. TÜRK-İŞ'in öncülüğünde "Örgütlenme Fonu" kurulmalı.

ÖRGÜTLENME İLE İLGİLİ SORUNLARIN ÇÖZÜMÜNDE KİMLERE HANGİ GÖREVLER DÜŞÜYOR:

İSMET YİĞİT (1. Grup Sözcüsü): Bu görev öncelikle işkolunda örgütlü sendikaya düşer. Diğer sendikaların ve sivil toplum örgütlerinin dayanışmasıyla olur, işçinin bilinçlenmesiyle olur.

RIFAT ÇELEBİ (2. Grup Sözcüsü): Yasal engellerle ilgili TÜRK-İŞ'in ortak hukuk komisyonu oluşturması ve bu konudaki mücadele ile ilgili olarak diğer işçi konfederasyonlarına öncülük yapması gerekiyor. Sendikalarımızın örgütlenme sorununu çözecek biçimde örgütlenmemiş olmasına karşı, uzman istihdamı ve kurumsallaşmayı kim yapacak?.. Tabii ki konfederasyonumuz ve sendikalarımız Ayrıca konfederasyonumuz, merkezi ve bölgesel düzeyde örgütlenme bürosu kuracak ve uzman istihdamı oluşturacak. Bu görev işkolu sendikalarına ve TÜRK-İŞ'e düşüyor. Güvensizliğe ilişkin ve diğer konularda kamuoyunun oluşturulması ve işçiye hukuk yardımı yanında ekonomik yardım için de, hem sendikalarımızın, hem de konfederasyonumuzun

Grup çalışmaları.

"örgütlenme fonu" oluşturmasını öneriyoruz.

NECDET GÖRDÜ (3. Grup Sözcüsü): Konfederasyonumuz ve konfederasyonumuzun oluşturduğu TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu'na görev düşüyor. Siyasilere görev düşüyor. Tüketimden gelen gücümüzün kullanılmasındaki kadınların rolünün artırılması ile başarı sağlanacaktır.

TARKAN ZENGİN (4. Grup Sözcüsü): Başta sendikalara, parlamentoya, çalışanlara görev düşüyor.

PINAR ALKAN (5. Grup Sözcüsü): Şube başkanları ve il temsilcilerine görevler düşüyor, sendikaların yöresel ve yerel teşkilatlarına; yani bölge şubelerimize görev düşüyor. Konfederasyonumuza ve genel merkezimize, sosyal ve maddi destek vermeleri açısından büyük görevler düşüyor.

AHMET KILIÇ (6. Grup Sözcüsü): TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu ve Başkanlar Kuruluna; TÜRK-İŞ Bölge ve İl Temsilcilerine; sendika genel başkanlıkları ve şubelerine görevler düşüyor.

EĞİTİME İLİŞKİN SORUNLAR VE BU SORUNLARIN ÇÖZÜMÜ VE KİMLERE NERE GİBİ GÖREVLER DÜŞTÜĞÜ KONUSUNDAKİ GRUP ÖNERİLERİ:

İSMET YİĞİT (1. Grup Sözcüsü): Konfederasyonların ve genel merkezlerin eğitime önem vermesi, eğitimcilerin bünyeden çıkmasını sağlama ve eğitimcilerin eğitime önem verilmesi gerekir. İşyerlerindeki eğitimlerde işçinin anlayabileceği şekilde üyelerimizin aydınlatılması çok önemli, bunun için de eğitim kadrolarının güçlendirilmesi gerekir. Eğitim sitelerinin kurulması ve Sendikacılık Koleji gibi benzer uygulamaların yaygınlaştırılması gerekir. Örgütsüz kesimin eğitiminin yanı sıra, tüketimden gelen gücümüzün örgütlenmesi gibi konularda aile bireylerine yönelik eğitim faaliyetlerinin yaygınlaştırılması gerekir. Tüm bu sorunların çözümü için ise konfederasyonlara ve sendika genel merkezlerine görev düşüyor. Yerelde şubelere görev düşüyor. Üniversitelerle ve yazılı, görsel basınla iyi diyaloglarla ilişki kurmaktan geçiyor.

Grup çalışmaları.

RIFAT ÇELEBİ (2. Grup Sözcüsü): Eğitim çalışmalarımızın üyelerimizin tamamına ulaşacak şekilde yapılması, verilen eğitimlerin nitelik açısından niteliksiz ve kısa süreli olması, eğitim tesislerimizin yetersizliği ve bünyemizden yetiştirmemiz gereken eğitimcilerin azlığı en önemli sorunlarımızdır. Bu sorunların çözümü için ise eğitim çalışmalarımızı üyelerimizin tamamına ulaşacak şekilde yapılması, konfederasyona bağlı sendikaların ortak eğitim programları çıkartarak yerel düzeyde eğitim yapılması gereklidir. Sendikalarımızın eğitim birimlerinin ihtiyaca cevap verecek şekilde yeniden düzenlenmesi ve toplu iş sözleşmelerinde eğitim izinlerinin artırılması sağlanmalıdır. Sendikaların eğitim tesislerinin ihtiyaca cevap verecek şekilde bölgelerde tüm sendikaların yararlanacağı ortak eğitim tesislerinde, eğitim uzmanları aracılığıyla yapılmasının gerekli olduğuna inanıyoruz.

Bunları kimler yapacak noktasında da tespitlerimiz şöyle: Konfederasyon ve

bağlı sendikaların bölgesel düzeyde bir araya gelerek kendi eğitim programlarını çıkartması ve uygulamalar hale gelmesi gerekir. Verilen eğitimlerin yetersiz olması meselesinde sendikalarımızın ihtiyaca cevap verecek şekilde kendi eğitim birimleri yoksa, eğitim birimlerinin oluşturacak şekilde düzenlemesi, kendi eğitimcilerine sahip olması ve bunların eğitimini gerçekleştirmesi; süre sorununda da, toplu iş sözleşmesi masasında eğitim izinlerini üyeler için de yapılabilecek bir şekilde pazarlık konusu etmesi gerekir. Eğitim tesisi ve eğitimci sorununu da konfederasyon ve bağlı sendikaların koordineli bir şekilde yapmalarını öneriyoruz.

NECDET GÖRDÜ (3. Grup Sözcüsü): Eğitimde sorunun kaynağı biziz; yani teşkilatlarımız, bağlı konfederasyonumuz ve bizleriz. Eğitime yeterli önemin verilmediği kanaatindeyiz. Konu seçimlerine çok dikkat edilmediğini düşünüyoruz. Hem işyerine yönelik eğitimlerde, hem yöneticiye yönelik eğitimlerde

konu seçimlerinde çok dikkatli davranarak, gerekli konuların gündeme getirilmediği kanaatindeyiz. Eğitime ilişkin sorunların çözümü ise öncelikle konfederasyonumuzda çok etkin bir eğitim bürosunun oluşmasındadır. Ayrıca sendikalarımızın da katkılarıyla, aynı teşkilatlanmada olduğu gibi, bir eğitim bürosunun oluşturulması ve ileriye dönük, uzun vadeli çalışma yapılması gerekiyor. Aile bireylerine yönelik eğitimin yapılmasını da şart olarak görüyoruz; yani çocuklara, üniversite talebelerine veya hanımlara yönelik olarak evlere girecek eğitimin planlanmasının şart olduğunu düşünüyoruz. Eğitim yayınlarının ulaşımının sağlanması, görsel ve yazılı basında yer alarak bunları işletir hale gelinmesiyle eğitimin daha etkin olacağı inancındayız.

Bir diğer soru; eğitime ilişkin sorunların çözümünde kimlere, nasıl görevler düşüyor?

İlk olarak, konfederasyonlarımız, sendikalarımız ve şubelerimiz buna gerekli önemi vererek, gerekli parasal kaynağı sağlayarak ve uzman kadrolarını oluşturarak, bu işe inanarak, özveriyle el atmalı. Örgütlenmiş olduğumuz işyerlerindeki işverenlere de görev düşüyor. Eğitim konusunu toplu sözleşmelerimize koymuşuz; ama toplu sözleşmelerimizi de çalıştırmıyoruz. Bu konuda gerekli baskı unsuru oluşturarak, toplu sözleşmelerimizdeki o eğitimi çalıştırmamız lazım. Eğitim, uzmanların, eğitimcilerin işidir, onlara da büyük görevler düşüyor.

TARKAN ZENGİN (4. Grup Sözcüsü): Sendikaların eğiti-

me yeterince önem vermemeleri, sendikaların eğitim yaparken, üniversitelerle ve sivil toplum örgütleriyle işbirliği yapmamaları, eğitim konularının tespit edilmesi için önceden bir ön çalışma yapılmamış olması en önemli sorunlarımız arasındadır. Bu sorunlara ilişkin çözüm önerilerimiz şunlar:

Sendikaların eğitime ve eğitimcilere önem vermeleri, sendikaların işbirliğine önem vermesi ve işbirliği yapması, eğitim konularının çeşitlendirilmesi.

Bu sorunların çözümünde sendikalara, eğitim uzmanlarına, eğitime katılan kursiyerlere görevler düşüyor.

PINAR ALKAN (5. Grup Sözcüsü): Halkın ve işçilerin, çalışanların sendikalaşma konusunda eğitimi ve bilinçlendirilmesinde ulusal medyanın kullanılamaması, basının kitle bilincini manipüle etmesi, üniversite-sendikal işbirliğindeki eksiklikler ve uzman eğitimi yetersizliği.

Çözüm önerilerimiz şunlar: Eğitimlerin süreleri yeterli değil. Ayrıca farklı görüşler, farklı bakış açıları, farklı bakış açılarındaki hocalar bir araya getirilemiyor, dolayısıyla konular derinlemesine irdelenemiyor. Gerek, tabanın, şube başkanlarının, il temsilcilerinin, gerekse halkın eğitilmesi ve bilinçlendirilmesi konusunda ulusal medyanın malum nedenlerden dolayı desteği alınamamakta. Buna karşılık alternatif medya girişimlerimiz ve TÜRK-İŞ'in bir televizyon kanalı kurması karşısındaki yasal engelleri aşmamız gerekiyor. Bunun için çalışmamız şart.

Bunun yanı sıra, mesleki, teorik ve kitle bilincini hare-

Grup çalışmaları.

kete geçiren eğitimler hazırlanmalı. Bu nasıl olacak?.. Hedef kitlenin özellikleri belirlenmeli, bu doğrultuda bir eğitim paketi hazırlanmalı. Diyarbakır'daki kadın işçilerimizin sorunlarıyla, onların sosyal özellikleriyle, İzmir'deki kadın işçilerimizin sorunları elbette ki bir değil. Bu sebeple hedef kitemizi doğru saptamamız gerekiyor.

Bunun yanı sıra, araştırma-geliştirme merkezleri kurulmalı. Bunlar, işkoluyla, mesleklerle ilgili, hem pratik, hem de bilimsel çalışmalar yapabilen merkezler olmalı. En önemlisi de, üniversite-sendika işbirliğinin geliştirilmesi. Yıllardır hocalarımız gelip, klişeleşmiş, şeyleri anlatıyorlar ve gidiyorlar. Bunlar bizim gerçeğimizden ve gerçekçi çözüm yollarından uzak. Dolayısıyla burada uzman kadroya iş düşüyor. Her ne kadar uzman eğitimlerimiz yetersiz olsa da, yine bize kendi içimizden çözüm önerileri gelmesi gerekir.

Son bir nokta; sendikal bilincin filizlendirilmesi ve geleceğe yönelik bir yatırım ola-

rak da, işçilerimizin çocuklarını sendikal bilinçlendirme konusunda da eğitim kapsamına alabiliriz.

AHMET KILIÇ (6. Grup Sözcüsü): Sorunlarımızı uzun vadeli sınıfsal eğitim programlarımızın olmayışı; taban eğitimin yetersizliği; ulusal iletişim aracımızın olmaması olarak sıralayabiliriz. Çözümlerimiz ise şu şekildedir:

Sorumlu ve sorunları çözücü eğitim araştırma kadrosu oluşturulması. Bunun uzmanı bizler değiliz, herkes işlerini yapacak. Ulusal iletişim araçlarına sahip olunması için yeterli çalışmaların yapılması. Bu yapılabilir, yeter ki yapılmak istensin. Konfederasyon ve sendikaların hazırlamış oldukları eğitim programlarının tek çatı altında birleştirilmesi. Her sendikanın, her yöneticinin kendine göre eğitim programı var, böyle şey olmaz.

Sorunların çözümünde konfederasyon, yönetim ve başkanlar kuruluna, bölge ve il temsilcilerine, bağlı sendikalara ve şubelere görev düşüyor.

Çetin ALTUN: "BOR BİZİM İÇİN PETROLDEN DE ALTINDAN DA KIYMETLİDİR"

- Türkiye'nin yer altı kaynaklarının özelleştirilmesi ülke ekonomisine vurulan bir darbe olacaktır. Bor Madenlerinin önemi kamuoyuna tam anlamı ile anlatılamamıştır.

Türkiye, Cumhuriyet tarihinin en ağır ekonomik bunalımlarından birini yaşarken, ekonomik krizden çıkabilmek için yer altı kaynaklarının satışı da bazı çevrelerce dile getirildi. Yer altı kaynaklarımızdan en fazla öneme sahip olan bor madenlerinin özelleştirilmesi ve yabancı bazı kuruluşlara satılması aşamasında Türk kamuoyu bor madenlerinin önemi konusunda yeteri kadar bilgilendirilmemiştir. Türkiye, dünyadaki toplam bor rezervinin yüzde yetmişine sahiptir. Bugün ülkemizde 2.5 milyar tonluk bor rezervi bulunmaktadır ve bu ham halde iken tonu 400 dolar olan bor mineralinin değeri işlenerek süper iletken haline dönüştürüldüğünde binlerce dolar bulmaktadır.

Amerika Birleşik Devletleri ise dünya bor rezervinin yalnızca yüzde 13'ünü kontrol etmektedir. Türkiye'nin bor rezervinin ham haldeki değeri yaklaşık 1 trilyon dolardır. Bu hammadde işlendiği zaman değeri ise 6-7 trilyon dolara ulaşmaktadır. Türkiye girdiği ekonomik krizden kurtulabilmek için 6-7 trilyon dolarlık bor rezervini birkaç milyar dolara satmayı düşünmektedir.

Çok kısa bir süre sonra ekonomik programların tutmaması halinde yeniden bor madenlerinin satışı gündeme getirilebilecektir. Bor işlendiği zaman bilgisayarlarda yüksek ısılarda bile elektrik taşıyabilen bir madde haline gelmekte ve süper hızlı bilgisayar yapımından, uyduların yapımına, nükleer teknolojiye ve hatta deterjan sanayi-

Çetin ALTUN
TÜRK-İŞ Genel Teşk. Sekreteri
G. Maden-İş Genel Başkanı

ine kadar yüzlerce tür alanda kullanılabilen bir madde haline gelmektedir. Bor çok yüksek sıcaklıklara dayanabilen bir maddedir. Amerikan uzay mekiği Challenger'in atmosfere çıkarken infilak etmesinden sonra geriye yalnızca Türk borundan yapılan kabin kesiminin sağlam kalması Türk borunun önemini bir kez daha ortaya koymaktadır. Ortadoğu için petrol ne ise Türkiye için de bor da bir lütuftur. Bor madenlerinin Türkiye'de işleme hakkı 2172 ve 2840 Sayılı kanunlar gereğince Eti Holding Anonim Şirketine aittir ve 2172 sayılı kanunun 2.maddesi gereğince özelleştirilmesi mümkün değildir.

Devletçe İşletilecek Madenler Hakkında Kanunla, 2172 sayılı kanunun 2.maddesinde yer alan 'bor tuzları, uranyum ve toryum madenlerinin arınması ve işletilmesi devlet eliyle yapı-

lır' ibaresi gereği bor sahaları ve bor türevleri işletmelerinin özelleştirilmesi mümkün değildir. Eti Holding'in aniden özelleştirilme ve uluslararası satış kapsamına alınması bünyesinde bulunan yüksek kar marjlı bor işletmeleri nedeni ile yurt dışından pek çok değişik çevrenin ilgisini çekmiştir. Batı dünyasının sanayilerini ayakta tutabilmek için muhtaç oldukları bor madenlerine Türkiye'deki bor madenlerini özelleştirilmesi ihtimalinin ortaya çıkması pek çok soruyu da beraberinde getirmiştir. Bor işletmelerinin yurtdışından gelen baskılar sonucunda özelleştirme kapsamına alındığı yapılacak olan ihalenin de kurallarna uygun olmadığına dair söylentiler halen gündemdedir.

Türkiye, 1999 yılında tabii borat olmak üzere toptan 121 milyon dolar ihracat yapmış ve 30 sanayileşmiş ülkeye bor kimyasallarını satmıştır. Özelleştirilmesi istenilen Eti Holding'in 2000 yılında 30 trilyon liralık harcamayla 83.8 trilyon lirası iç satış ve 147.1 trilyon lirası da dış satış olmak üzere toplam 231 trilyon liralık hasılat elde etmiştir. Eti Holding'in teknoloji yenileme operasyonu ile mevcut üretimini ve satışını katlayarak Türkiye ekonomisine milyarlarca dolar döviz kazandırabileceği açıktır. Bor bu açıdan ülkenin krizden çıkış yolu olmanın yanı sıra vezgeçilmez ve satılamaz bir yer altı zenginliğimizdir.

Türkiye'de başta TÜRK-İŞ olmak üzere bu işkolunda çalışan sendikalar bor madenlerinin özelleştirilmesi konusunda gereken tepkiyi vermişlerdir. TÜRK-İŞ Eğitim yayınları dizisi içinde yayınlanan ve Türkiye Maden-İş Sendikası Eğitim ve Araştırma Dairesi Müdürü Dr. Fikret Sazak tarafından yazılan "Bor Özelleştirilmemelidir" konulu yayının bütün teşkilata gönderilmiştir.

"İSTANBUL ÇOCUKLARI NEREYE?" konulu grup çalışması yapıldı

TÜRK-İŞ İstanbul Bölge Temsilcisi Faruk Büyükkucak

ILO/IPEC Sorumlusu Nejat Kocabay

TÜRK-İŞ'in İstanbul Sokaklarında Çalışan Çocukların Eğitime Yönlendirilmesi Projesi çerçevesinde, "İstanbul Çocukları Nereye?" konulu grup çalışması, 18 Mayıs 2001 tarihinde İstanbul'da TÜRK-İŞ Bölge Temsilciliğinde yapıldı.

Grup çalışmasının açılış bölümünde konuşan TÜRK-İŞ İstanbul Bölge Temsilcisi Faruk Büyükkucak, TÜRK-İŞ'in 1993 yılından günümüze çocuk işçiliğiyle mücadele ettiğini, 2001 yılından başlayarak "sokakta çocuk işçiliği" ile de aktif bir biçim-

de mücadele edeceğini, TÜRK-İŞ'in amacının bu çalışmaların ortak çalışma biçiminde sürdürülmesi olduğunu söyledi.

ILO / IPEC Sorumlusu Nejat Kocabay açılışta yaptığı konuşmada, Türkiye'de bu alanda sürdürülmekte olan projeler hakkında bilgi verdi, TÜRK-İŞ'in projesinin önemine dikkat çekti.

TÜRK-İŞ Çalışan Çocuklar Bürosu Müdürü Özcan Karabulut'un yeni dönem projesi hakkında ayrıntılı bilgi verdiği toplantıda; Prof. Dr. Esin Küntay "İs-

tanbul'da Çok Kötü Koşullarda Çalışan Çocuklar"; Hüma Bay, "1. Çocuk Kurultayı'ndan Günümüze İstanbul Valiliği'nin Çalışmaları"; Metin Polat "SHÇEK Be-yoğlu 75. Yıl Çocuk ve Gençlik Merkezi'nin Çalışmaları"; Filiz Kaya "İstanbul Emniyet Müdürlüğü Çocuk Şubesi'nin Çalışmaları"; Muzaffer Delice "ÇSGB İstanbul İş Teftiş Grubunun Çalışmaları" konulu birer bildiri sundular.

Toplantının öğleden sonraki bölümünde grup çalışması gerçekleştirildi.

Prof. Dr. Esin Küntay.

Toplantıya çeşitli kurum ve kuruluşlardan 42 kişi katıldı.

"İSTANBUL ÇOCUKLARI NEREYE?" KONULU GRUP ÇALIŞMASI SONUÇ BİLDİRGESİ

(25 MAYIS 2001, Ankara)

Sosyal, ekonomik ve kültürel sorunlara bağlı olarak, başta İstanbul olmak üzere büyük kentlerde çocukların sokaklarda çalışmaları olgusu, Türkiye'de önemli bir toplumsal sorun olarak ağırlığını her geçen gün hissettirmektedir. Çocukların sokaklarda çalışmaları, bir süre sonra sokaklarda yaşama biçimine dönüşmektedir. Çocukların sokaklarda çalışmaları, yaşamaları, eğitimden uzaklaşma, ağır ve tehlikeli koşullarda çalışma, sevgiden ve ilgiden yoksun bırakılma, kötü alışkanlıklar kazanma, ihmal ve istismar edilme vb. sonuçları da beraberinde getirmektedir.

Ülkemizin kaynağı olan çocuklarımızın gelişim ve eğitim çağında, zor ve tehlikeli işlerde çalıştırılmaları, çocukların çeşitli istismar biçimleriyle karşı karşıya kalmaları, uygulanmakta olan sosyo-ekonomik politikaların, her türlü ihmalin ve denetimsizliğin mağdurları durumuna düşmelerine neden olmaktadır.

Çocukların, çocuk emeğinin istismar edildiği bugünkü yapı, çalışan çocukların, sokaklarda çalışan ve yaşayan çocukların sorunlarının köklü bir biçimde ele alınmasını, çocuk işçiliğine karşı mücadelede rolleri bulunan kişi, kurum ve kuruluşların çabalarını yoğunlaştırmalarını gerektirmektedir.

TÜRK-İŞ bu görüşten hareketle, 1993 yılından günümüze çocuk işçiliğiyle mücadele etmektedir. TÜRK-İŞ, bugüne kadar sanayide çalışan çocukların çalışma koşullarını iyileştirmek, gitgide çocukların eğitime yönlendirilmeleri için çeşitli projeleri hayata geçirmiştir. TÜRK-İŞ 2001'den başlayarak, sanayide çalışan çocukların sorunlarının yanı sıra, sokakta çalışan, yaşayan çocukların sorunlarının çözümü için, sorunun yakıcı bir biçimde yaşandığı İstanbul'da yeni bir proje başlatmıştır. "İstanbul Sokaklarında Çalışan Çocukların Eğitime Yönlendirilmesi" başlığını taşıyan projenin ilk etkinliğinde, bir atölye çalışması yapılarak, İstanbul'da bu alanda çalışmalar yapan kurum ve kuruluşların bugüne kadar gerçekleştirdikleri çalışmaların anlatılması, çocuk işçiliğine karşı daha etkin bir çalışmanın yol ve yöntemleri üzerinde durulması amaçlanmıştır.

Bu çerçevede, "İstanbul Çocukları Nereye?" konulu grup çalışması 18 Mayıs 2001 tarihinde İstanbul'da TÜRK-İŞ Bölge Temsilciliğinde gerçekleştirilmiş, çalışmaya kamu kurum ve kuruluşlarından, sivil toplum örgütlerinden 42 kişi katılmıştır. Grup çalışmasında şu görüşler dile getirilmiştir:

Çocukların sokaklarda çalışmaları ve yaşamaları, İstanbul'da, Taksim, Beyoğlu, Aksaray, Eminönü, Sirkeci, Kadıköy, Topkapı gibi bölgeler-

de yaygınlaşmakta, tehlikeli bir biçim almakta, dramatik sonuçlara yol açmaktadır.

Başta İstanbul Valiliği olmak üzere, Çalışma Bakanlığına, SHÇEK'e bağlı birimlerin, sivil toplum örgütlerinin bu alanda önemli ve yararlı çalışmaları olup bu çalışmalar henüz etkin, ortak çalışmalara dönüştürülememiştir.

Kişi, kurum ve kuruluşların sokakta çalışan çocuklar alanındaki ortak, etkin çalışmalarını engelleyen en önemli faktörler; daha etkin çalışmayı sağlayacak ekip çalışması kültürünün yaratılamamış olması, aynı alanda çalışan kamu ve sivil toplum örgütleri arasında koordinasyonun sağlanamamış olması, kurum ve kuruluşların sorunun çözümünü öncelikle kendi sorumluluk alanında görmeleri ve kendi başlarına insiyatif koymaları, hızlı ve etkin çalışma önündeki yasal ve bürokratik engeller, kurum ve kuruluşlar arasında yeterli bilgi akışının sağlanamamış olmasıdır.

Ortak çalışmayı engelleyen sorunların aşılması için kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum örgütleri, belediyeler ve üniversite çevreleri işbirliği içinde çalışmalı, uluslararası kuruluşların desteği sağlanmalı ve kaynaklar birleştirilmelidir.

İstanbul'da sokaklarda çalışan, yaşayan çocukların sayılarının bilinmediği gerçeğinden hareketle sağlıklı istatistiksel verilere ihtiyaç bulunmaktadır. Bu alanda araştırmaların, eğitimlerin, mekan yaratılmasının, izleme ve destekleme hizmetlerinin yapılması için ortak kent planı yapılmalı, ya da varolan çalışmalar ortak plana dönüştürülerek geliştirilmeli, sivil toplum örgütlerinin katılımı sağlanmalı, yeterli bilgi akışına ulaşılmalıdır.

Bu alanda ihtiyaç duyulan bir başka husus, eğitimcilerin eğitimlerinin yapılması, farklı uzmanlık gerektiren alanlara gerekli uzman istihdamının sağlanmasıdır.

Ailelere yoksulluğu önleyici, gelir artırıcı faaliyetler geliştirilmeli, bu yöndeki faaliyetler desteklenmelidir.

Çocukların temel eğitime katılmaları için kişi, kurum ve kuruluşlar seferber edilmelidir.

Yoksulluğun önlenmesi, eğitimin desteklenmesi faaliyetlerinin yanı sıra, çocukların ve ailelerin hak arama özgürlükleri önündeki engellerin aşılmasına çalışılmalıdır.

Bu tür etkinliklerin çocuk işçiliğine karşı mücadelede ortak çalışmaya katkı yapacağı düşünülmekte ve grup çalışması sonuç bildirgesinin önümüzdeki aylarda İstanbul'da en geniş katılımla gerçekleştirilmesi düşünülen sempozyuma sunulması planlanmaktadır.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

TÜRKİYE İŞ KURUMU

İLK GENEL KURULUNU YAPTI

Türkiye İş Kurumu'nun (İŞKUR) 1'inci Olağan Genel Kurul Toplantısı 23-24 Mayıs 2001 günlerinde Ankara'da yapıldı.

Genel Kurulu yönetmek üzere işçi-işveren kesimi temsilcilerinden oluşturulan divanda; Petrol-İş Sendikası Genel Başkanı Mustafa Öztaşkın Divan Başkan Vekili, TÜRK-İŞ Araştırma Müdür Yardımcısı Enis Bağdadioğlu üye olarak görev yaptı. Divan Başkanı Türkiye Toprak, Seramik, Çimento ve Cam Sanayii İşverenleri Sendikası Genel Sekreteri Bekir Uzun oldu. MESS Genel Sekreter Yardımcısı Dilek

Kurt divanda üye olarak görev yaptı.

22'si kamu, 28'i sosyal tarafların temsilcisi olmak üzere 50 üyeden oluşan Genel Kurul'da, Türkiye'nin istihdam politikasının oluşturulmasına yardımcı olmak üzere istihdamın korunması, geliştirilmesi ve işsizliğin önlenmesi ile ilgili tedbirler değerlendirildi ve Kurumun görevleri ile ilgili önerilerde bulunuldu.

Genel Kurul'un açılışında TESK Başkan Vekili Ali Paşa Aksu, DİSK Genel Başkanı Süleyman Çelebi, HAK-İŞ Genel Başkanı Salim Uslu, TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Me-

ral, TİSK Genel Başkanı Refik Baydur ve ÇSGB Yaşar Okuyan konuşma yaptı.

Genel Kurulda "Ulusal İstihdam Politikasını Belirleme Komisyonu" ile "Ulusal İstihdam Politikasının Uygulanmasında Türkiye İş Kurumundan Beklentiler ve Yapılması Gerekenleri Belirleme Komisyonu" başlığı altında, işçi-işveren-meslek kuruluşu-kamu kesimi temsilcilerinin katılımıyla iki çalışma komisyonu oluşturuldu. Hazırlanan taslak raporlar üzerinde yapılan görüşmeler sonucunda komisyon raporları Genel Kurul tarafından oy birliğiyle kabul edildi.

İŞ GÜVENCESİ YASA TASARILARI (1992 - 2001)

Giriş

Türkiye’de çalışma yaşamına ilişkin en önemli tartışma konularından biri, iş güvencesidir. Türkiye, 158 sayılı ILO Sözleşmesini (Hizmet İlişisine İşveren Tarafından Son Verilmesi Hakkında 158 sayılı Sözleşme) 10.8.1994 tarihinde onayladı ve Uluslararası Çalışma Bürosu’nda tescil işlemlerini 4.1.1995 tarihinde tamamladı. Türkiye, böylece, 4.1.1996 tarihinden itibaren, iç mevzuatını 158 sayılı ILO Sözleşmesi ile uyumlu hale getirmiş olma yükümlülüğünü üstlenmiş olmasına karşın, bu sorumluluğunu yerine getirmedi. Diğer taraftan, 158 sayılı Sözleşmenin onaylanması öncesinde ve sonrasında iş güvencesi konusunda çeşitli tasarılar hazırlandı. Ayrıca, 2001 yılı Mart ayında Avrupa Birliği’ne verilen Ulusal Eylem Programı belgesinin kısa vadeli hedefler bölümünde, İş Güvencesi Yasa Tasarısının yasalaştırılacağı vaadine de yer verildi.¹ Bu arada, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından hazırlanarak Bakanlar Kurulu’na sunulan bir İş Güvencesi Yasa Tasarısına ilişkin tartışmalar sırasında, yeni bir girişim başlatıldı. 7 Şubat 2001 tarihinde Ankara’da Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı’nda TÜRK-İŞ, DİSK, HAK-İŞ ve TİSK Genel Başkanlarının katıldığı bir toplantıda, akademisyenlerden bir komite kurulması ve bu komitenin 158 sayılı ILO Sözleşmesine uygun bir taslak hazırlaması kararı alındı. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı adına 3, TİSK adına 3 ve TÜRK-İŞ,

Yıldırım KOÇ
TÜRK-İŞ
Genel Başkan Danışmanı

¹ Bkz. **Resmi Gazete**, 24.3.2001. Türkiye’nin uyum sağlama çabası içinde olduğu Avrupa Birliği müktesebatında 158 sayılı ILO Sözleşmesinde yer aldığı biçimde bir iş güvencesine ilişkin düzenleme bulunmamasına karşın bu metne bu yükümlenmenin konması, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Yaşar Okuyan’ın çabalarının sonucudur.

DİSK ve HAK-İŞ adına da l'er akademisyenden oluşan komite, 4 Mayıs 2001 tarihinde hazırladığı taslağı ilgililere sundu. Ancak akademisyenlerin oluşturduğu komite, yetkilerini aşarak, kıdem tazminatına ilişkin bir düzenleme de önerdi. Ancak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, akademisyenlerin hazırladığı tasanda yer alan kıdem tazminatına ilişkin düzenlemeyi çıkarttı ve bazı diğer değişikliklerle birlikte 28 Mayıs 2001 tarihinde Bakanlar Kurulu'na gönderdi. Ayrıca, akademisyenler tarafından hazırlanan Kıdem Tazminatı Fonu Yasa Tasarısı da Bakanlıkta tutuldu. Bu yazının amacı, Bakanlar Kurulu'na 28 Mayıs 2001 tarihinde gönderilen son tasarımı ("İş Kanunu ile Sendikalar Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bir Geçici Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı), geçmiş ışığında incelemektir. Kıdem Tazminatı Fonu Yasa Tasarısı, şu an gündemden kalktığı için, inceleme kapsamına alınmamıştır. Konunun zaman içindeki gelişimini özetle sunabilmek amacıyla, her bir taslağın ve tasarının ortaya çıkış dinamiklerine değinilmemiştir.

İş Güvencesi

Türkiye'de hizmet akdiyle çalışanların iş güvencesi yoktur. İşveren, 1475 sayılı İş Yasasının 13. maddesine göre, işçinin hizmet akdini hiçbir gerekçe göstermek zorunda kalmadan feshedebilir. İşverenin kötüniyeti durumunda ek bir tazminat ödenir. Ancak işçinin işe iadesi söz konusu değildir. 1475 sayılı İş Yasasında 1975 yılında 1927 sayılı Yasa ile yapılan değişiklikle (M.24), işten çıkarılan işçinin yerine işçi alınması gerektiğinde, öncelikle işten çıkarılan işçiye çağında bulunma koşulu bulunmaktadır. Ancak, önce yeni işçi alıp, daha sonra eski işçiyi çıkarma yoluna gidildiğinde, bu önlemin hiçbir anlamı kalmamaktadır. Ayrıca, bu kuralı ihlal etmenin yaptırımı da önemsizdir. Diğer taraftan, İş Yasasının 17/II. maddesine dayanılarak da, önceden haber vermeksizin ve tazminatsız çıkışı verilebilmektedir.

Bunlara karşılık, kamu kesimi işyerlerinde fiili bir iş güvencesinden söz edilebilir. Ayrıca, toplu iş sözleşmelerine konulan hükümlerle, bazı koruyucu önlemler getirilebilmiştir.

Türkiye'de işçilerin, özellikle kriz dönemlerinde en önemli taleplerinden biri, iş güvencesinin sağlanmasıdır. İş güvencesi, bu nedenle, her geçen gün daha da önem kazanmak-

tadır. İşverenlerin "esneklik" adı altında gündeme getirdikleri değişiklik paketinin en önemli bileşenlerinden biri, iş güvencesine yönelik düzenlemelerin iptalidir.

Mehmet Moğultay'ın Tasarıları

İş güvencesi ancak 10 yıla yakın bir süre sonra yeniden gündeme geldi.

Mehmet Moğultay'ın Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı döneminde bir İş Güvencesi Yasa Taslağı hazırlandı (Ocak 1992). Tasarı, 1475 sayılı İş Yasasının II. bendini aşağıdaki biçimde düzenliyordu:²

"A) İşveren fesih için işçinin kişiliğinden, davranışlarından ya da işletme gereklerinden kaynaklanan haklı bir sebebe dayanmak zorundadır.

"İşletme gereklerine dayandırılan fesihlerde, işçinin aynı işyerinin bir başka kısmında veya aynı işletmeye bağlı başka bir işyerinde çalıştırılması olanağının bulunması ya da işçinin değişik iş şartları ile çalışmaya devam etmesi mümkün olup işçinin de bunu kabul etmesi durumunda, fesih yine haksız sayılır.

"İşveren fesih bildirimini yazılı olarak yapmak ve fesih sebebini açık ve kesin bir şekilde belirtmek zorundadır.

"B) İşçi veya üyesi olduğu sendika fesih bildiriminde sebep gösterilmediğini veya gösterilen sebeb haklı olmadığını öne sürerek iş mahkemesinden feshin geçersizliğine ve duruma göre işe iadeye karar verilmesini isteyebilir.

2 1475 Sayılı İş Kanunu ile 2821 Sayılı Sendikalar Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine İlişkin Yasa Taslağı (İş Güvencesi Yasa Taslağı), Ankara, 1992 (Çoğaltma).

"Bu talep fesih bildiriminin tebliği tarihinden itibaren bir ay içinde yapılmalıdır.

"Feshin haklı bir sebebe dayandığını ispat yükümü işverene aittir.

"Dava seri muhakeme usulüne göre iki ay içinde sonuçlandırılır. Duruşma sonunda verilecek karar temyiz edildiği takdirde Yargıtayca bir ay içinde kesin olarak karara bağlanır.

"Mahkemece feshin haksız olduğu tespit edildiğinde, fesih, bildirimin yapıldığı tarihten itibaren geçersiz sayılır ve işçi çalıştırılmadığı süre içerisinde doğmuş bulunan ücret ve diğer hakları ödenmek üzere işe iade edilir. Bildirim sürelerine ait ücret işçiye peşin ödenmiş ise, bu tutar yapılacak ödemedan mahsup edilir.

"Yargıç taraflardan birinin isteği üzerine, hizmet akdinin devamının katlanılamayacak bir duruma gelmiş olduğu kanısına varır ise, işe iade kararı yerine, işçinin altı ay ile bir yıllık ücreti tutarında bir tazminata hükmedebilir. Bu halde akit mahkeme kararı ile sona ermiş sayılır ve haklı sebeple yapılmış feshin sonuçlarını doğurur.

"C) İşe iade kararı verilen işçi altı işgünü içinde işe başlamak zorundadır.

"İşçi bu süre içinde işe başlamazsa, işverence yapılmış bulunan fesih haklı sayılır ve işveren sadece bunun hukuki sonuçları ile sorumlu olur.

"İşçinin kamun ve sözleşmelerden doğan hakları saklıdır."

Bu taslak, 158 sayılı ILO Sözleşmesi'nde işçi lehine getirilenden daha ileri bir düzenleme içeriyordu. 158 sayılı Sözleşmede, yargının işçinin işe iadesine ilişkin kararına işverenin itirazı durumunda, işçinin işbaşı yapması olanaklı değildir. Halbuki bu tasarıda bu konudaki karar yargıya bırakılmıştı. Tasarıda yer alan "haklılık" kavramı ise önemli bir yanlışlıktı. ILO Sözleşmesinde "haklılık" değil "geçerlilik" aranıyordu.

Bu tasarinin önemli diğer bir düzenlemesi, toplu işçi çıkarmalarda Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Bölge Müdürlüğünden izin alma zorunluluğunu getirmesiydi. Tasarıda, 1475 sayılı İş Yasası'nın 24. maddesinin 1. fıkrasının aşağıdaki biçimde değiştirilmesi öngörülmüyordu:

"İşveren, işyeri gerekli sonucu topluca veya dört haftalık süre içinde aralıklı olarak ondan az olmamak üzere işyerindeki işçi sayısının onda biri veya daha fazla işçiyi işten çıkarmak istediğinde, durumu fesih bildirimi yapmadan en az bir ay önce, nedenleri ile birlikte Bölge Müdürlüğü'ne yazılı olarak bildirmek ve izin almak zorundadır."

İşverenler bu tasarıya büyük tepki gösterdi. Eleştiri ve öneriler dikkate alınarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca hazırlanan ve 20 Nisan 1992 tarihinde taraflara gönderilen ikinci tasarıda, 1475 sayılı İş Yasası'nın 13. maddesinin II. bendinin aşağıdaki biçimde değiştirilmesi öngörülmüyordu:³

"II/A) İşveren fesih için işçinin kişiliğinden, davranışlarından ya da işyeri gereklerinden kaynaklanan haklı bir sebebe dayanmak zorundadır.

"İşyeri gereklerine dayandırılan fesihlerde, işçinin aynı işyerinin bir başka kısmında veya aynı işletmeye bağlı başka bir işyerinde çalıştırılması olanağının bulunması ya da işçinin değişik iş şartları ile çalışmaya devam etmesi mümkün olup işçinin de bunu kabul etmesi durumunda, fesih haksız sayılır.

"İşveren fesih bildirimini yazılı olarak yapmak ve fesih sebebini açık ve kesin bir şekilde belirtmek zorundadır.

"B) İşçi veya talebi üzerine üyesi olduğu sendika fesih bildiriminde sebep gösterilmediğini veya gösterilen sebeb haklı olmadığını önü sürerek iş mahkemesine başvurabilir.

"Bu başvuru fesih bildiriminin tebliği tarihinden itibaren bir ay içinde yapılmalıdır.

"Feshin haklı bir sebebe dayandığını ispat yükümü işverene aittir.

"Dava seri muhakeme usulüne göre iki ay içinde sonuçlandırılır. Duruşma sonunda verilecek karar temyiz edildiği takdirde Yargıtayca bir ay içinde kesin olarak karara bağlanır.

"Mahkemece feshin haksız olduğu tespit edildiğinde, hizmet akdinin yeniden kurulmasına ve işçinin işe iadesine karar verilir. İşçinin çalıştırılmadığı süre içerisinde doğmuş bulunan ücret ve diğer hakla-

3 1475 Sayılı İş Kanunu ile 2821 Sayılı Sendikalar Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine İlişkin Yasa Tasarısı, Ankara, 1992 (Çoğaltma).

n saklıdır. Bildirim süresine ait ücret işçiye peşin ödenmiş ise, bu tutar yapılacak ödemeden mahsup edilir.

"Mahkeme, hizmet akdinin yeniden kurulmasının taraflar bakımından beklene-
mez olduğu kanaatine varırsa, hizmet ak-
dinin yeniden kurularak işçinin işe iade
edilmesi karar yerine, işçinin en az altı ve
en çok oniki aylık ücreti tutarında bir taz-
minata hükmeder. Bu halde akit mahkeme
kararı ile sona ermiş sayılır ve bu mad-
de anlamında haklı feshin sonuçlarını doğurur.

"Mahkemenin işe iadeye karar vermesi
halinde, işveren bir ay içinde işçiyi işe baş-
latmaz ise, işçinin bir yıllık ücreti tutarında
bir tazminat ödemekle yükümlü olur.

"C) İşe iade kararı verilen işçi kararın
tebliğinden itibaren altı işgünü içinde işe
başlamak zorundadır.

"İşçi bu süre içinde işe başlamazsa, işve-
rence yapılmış bulunan fesih bu madde
anlamında haklı sayılır ve işveren sadece
bunun hukuki sonuçları ile sorumlu olur.

"D) İşçinin kanun ve sözleşmelerden doğan hakları saklıdır."

Bu yeni düzenleme ile, mahkemenin işe iade kararına karşı işverenin direnmesi ola-
naklı kılındı.

İş Yasasının 24. maddesine ilişkin değişik-
lik taslağında da değişiklik yapılarak, dünya-
nın çok az ülkesinde bulunan ön izin uygulama-
ması kaldırıldı. Maddenin ilk fıkrası aşağıdaki
biçimi aldı:

"İşveren, ekonomik, teknik, yapısal ve
benzeri işyeri gerekleri sonucu topluca ve-
ya dört haftalık süre içinde aralıklı olarak
ondan az olmamak üzere işyerindeki işçi
sayısının onda biri veya daha fazla işçiyi
işten çıkarmak istediğinde, toplu işçi çıkar-
manın gerekçeleri ve çıkarılacak işçilerle
ilgili tüm bilgileri yazılı olarak bildirmek zo-
rundadır. Durum işyerinde ayrıca ilan edi-
lir."

İşverenlerin tepkisi karşısında, bu tasarı da
yasalaşmadı.

158 Sayılı ILO Sözleşmesi

Bu tasarı da yasalaşmadı; ancak Meh-
met Moğultay'ın çabaları sonucunda, Türki-
ye, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün 158 sayı-
lı Sözleşmesini onayladı. TBMM'nin yetki ya-
sası 9.6.1994 tarihinde kabul edildi. Bu Yasa
18.6.1994 tarihli Resmi Gazete'de yayımlandı.
Bakanlar Kurulu, yetki yasasına dayanarak,
Sözleşmeyi 10.8.1994 tarihinde onayladı. Bu
karar 12.10.1994 tarihli Resmi Gazete'de ya-
yımlandı. Onay işlemi, kararın Uluslararası
Çalışma Bürosu'na 4 Ocak 1995 tarihinde tes-
cil ettirilmesiyle tamamlandı.

TÜRK-İŞ, 2 Ocak 1996 tarihinde Uluslararası
Çalışma Bürosu'na gönderdiği bir yazı ile,
158 sayılı Sözleşme için, ILO Anayasasının 24.
maddesindeki şikayet başvurusu sürecini, de-
netimin başladığı 4 Ocak 1996 tarihi itibarıyla
başlattı. ILO Yönetim Kurulu, 1996 yılı Mart
ayında yaptığı toplantısında bu başvuruyu
kabuledilebilir buldu ve üyeleri arasından üç
kişilik bir komite oluşturarak, başvuruyu ince-
lemekle görevlendirdi. Komite, 25 Mart 1997
tarihinde verdiği ve ILO Yönetim Kurulu'nun
aynı ay yapılan 268. Toplantısında kabul edi-
len raporunda, yapılan şikayet başvurusu-
nun erkenliğine dikkati çekerek, Hükümetin,
iş mevzuatında gerekli değişiklikleri yapması-
nı istedi.⁴

TÜRK-İŞ, 158 sayılı Sözleşmeye ilişkin baş-
vurusunu 21 Şubat 2000 tarihinde yineledi.
ILO Yönetim Kurulu bu başvuruyu 2000 yılı
Mart ayında yaptığı toplantısında kabuledile-
bilir buldu ve yine üyeleri arasından üç kişilik
bir komite oluşturdu. Komite, Türkiye'de iş gü-
vencesi konusunda yoğun tartışmaların sür-
düğü günlerde, 9 Kasım 2000 tarihinde rapo-
runu sundu. Bu rapor, ILO Yönetim Kurulunun
Kasım 2000 toplantısında kabul edildi.⁵ Bu ra-
porda, Türkiye'deki çalışma mevzuatının
onaylanmış 158 sayılı Sözleşme ile çelişen bölümleri ayrıntılı bir biçimde ele alındı ve Hükümetin, rapor doğrultusunda gerekli değişiklikleri en kısa sürede yapması istendi.

Akademisyenlerin Tasarısı

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nda
7 Şubat 2001 tarihinde Çalışma ve Sosyal Gü-

4 ILO Governing Body, Report of the Director-General, Fifth Supplementary Report: Report of the Committee set up to examine the representation alleging non-observance by Turkey of the Termination of Employment Convention, 1982 (No. 158), made under article 24 of the ILO Constitution by the Confederation of Turkish Trade Unions (TÜRK-İŞ), Cenevre, Mart 1997.

5 ILO Governing Body, Report of the Director-General, Third Supplementary Report: Report of the Committee set up to examine the representation alleging non-observance by Turkey of the Termination of Employment Convention, 1982 (No. 158), made under article 24 of the ILO Constitution by the Confederation of Turkish Trade Unions (TÜRK-İŞ), Cenevre, Kasım 2000.

venlik Bakanı ile TÜRK-İŞ, DİSK, HAK-İŞ ve TİSK Genel Başkanlarının katılımıyla gerçekleştirilen toplantıda alınan karar doğrultusunda 9 akademisyenden oluşturulan komisyon,⁶ raporunu 4 Mayıs 2001 tarihinde bitirdi. Ancak, bu komisyon, görev ve yetkisini aşarak, iş güvencesinin yanı sıra kıdem tazminatı konusunda da düzenlemeler öngördü.

Akademisyenler tarafından hazırlanan iş güvencesi yasası tasarı,⁷ ana hatlarıyla 158 sayılı ILO Sözleşmesine uygundu; bazı aykırılıklar zaman içinde düzeltilebilir, eksiklikler zamanla giderilebilirdi. Ancak akademisyenler tarafından kıdem tazminatına ilişkin olarak yapılan değerlendirme ve düzenlemeler, kendilerine verilen görevin sınırlarının aşılmasıydı. 9 akademisyenin imzasıyla hazırlanan raporda "kıdem tazminatının bir fondan karşılanması uluslararası uygulamalara ve ILO normlarına uygun"dur deniliyordu.⁸ Bu iddia kesinlikle doğru değildir.

Yasa tasarısı, yalnızca 1475 sayılı İş Yasası kapsamındaki işçiler için yeni bir düzenleme getiriyordu. Diğer bir deyişle, 1475 sayılı İş Yasasının 5. maddesinde yer alan istisnalar (en önemlisi, tarım ve orman işçileri) ile Deniz İş Yasası ve Basın İş Yasası kapsamında olan işçiler, getirilen iş güvencesinden yararlanamıyorlardı. Ayrıca, 1475 sayılı İş Yasası kapsamında olmalarına karşın, 9 ve daha az sayıda işçi çalıştıran işyerlerindeki işçiler, kapsam dışında bırakılmıştı. 10 ve daha fazla sayıda işçi çalıştıran işyerlerindeki işçilerin de iş güvencesinden yararlanabilmeleri için en az altı aylık kıdeme sahip olmaları gerekiyordu. Bu düzenleme, 158 sayılı ILO Sözleşmesine uygun değildi. 1475 sayılı İş Yasasının 17/II. maddesinde yer alan ve 158 sayılı ILO Sözleşmesi ile çelişen hükümlerin Sözleşme ile uyumlu hale getirilmesi doğrultusunda da bir çaba yoktu.

Tasarı, 158 sayılı ILO Sözleşmesi uyarınca, hizmet akdinin işveren tarafından feshinde geçerli bir neden arıyordu. İşçi, işverenin geçerli neden iddiasına karşı yargı yoluna başvurabiliyordu. Feshin geçerli bir nedene dayandığını kanıtlama yükümlülüğü işverene aitti. İşverenin geçerli bir nedene dayanmayan feshlerinde işe iade öngörülmüyordu:

"İşverence geçerli sebep gösterilmediği veya gösterilen sebebin geçerli olmadığı mahkemece tespit edilerek feshin geçersizliğine karar verildiğinde, işveren, işçiyi bir ay içinde işe başlatmak zorundadır. İşçiyi başvurusu üzerine işveren bir ay içinde işe başlatmaz ise, işçiye en az altı aylık ve en çok bir yıllık ücreti tutarında tazminat ödemekle yükümlü olur. Mahkeme, feshin geçersizliğine karar verdiğinde, işçinin işe başlatılmaması halinde ödenecek tazminat miktarını da belirler.

"İşçinin mahkeme kararının kesinleşmesine kadar çalıştırılmadığı süre içinde en çok dört aya kadar doğmuş bulunan ücret ve diğer hakları kendisine ödenir."

Tasarıda, bu fıkralarda yer alan tazminat tutarlarının, sözleşmeler ile hiçbir suretle değiştirilemeyeceği hükmü de getiriliyordu. Bu düzenleme ise 98 sayılı ILO Sözleşmesine aykırıydı.

Akademisyenlerin tasarısı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tasarsından farklı olarak, kıdem tazminatını da yeniden düzenliyordu. Bu düzenlemeye göre, kıdem tazminatı yalnızca yaşlılık, malullük, ölüm ve toptan ödeme hallerinde ödenecekti. Ödeme, kıdem tazminatı fonu tarafından yapılacaktı. Bu düzenleme, iş güvencesi yasasının yürürlüğe girdiği tarihten itibaren geçerli olacaktı. Daha önceki dönemlere ilişkin kıdem hakları konusunda, 1475 sayılı İş Yasasının eski düzenlemesi geçerli olacaktı. İş güvencesi yalnızca 10 ve daha fazla sayıda işçi çalıştıran işyerlerinde uygulanırken, kıdem tazminatına ilişkin yeni düzenleme, İş Yasası kapsamındaki tüm işçileri etkiliyordu.

Akademisyenlerin tasarsında, toplu işten çıkarmada ön izin aranmıyordu.

Tasarı, işyeri sendika temsilcilerinin temsilcilik teminatını, diğer işçilere sözkonusu yasa ile sağlanacak iş güvencesi düzeyine geriletliyordu. Ayrıca, işçilerin sendikalı olmadığı işyerlerinde işçi temsilciliği kurumu getiriliyordu.

Akademisyenler tarafından hazırlanan Kıdem Tazminatı Fonu Kanunu Tasarısı⁹ ise, işçinin aylık kazancının yüzde 4'ünü geçmeye-

6 Komisyon üyeleri, bu alanda Türkiye'nin en saygın isimleri arasındadır: Prof. Dr. Metin Kutal, Prof. Dr. Nuri Çelik, Prof. Dr. Münir Ekonomi, Prof. Dr. Toker Dereli, Prof. Dr. Devrim Ulucan, Prof. Dr. Savaş Taşkent, Prof. Dr. Sarper Süzek, Prof. Dr. Algin Çifter, Prof. Dr. Öner Eyrenci.

7 1475 Sayılı İş Kanunu ile 2821 Sayılı Sendikalar Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine İlişkin (İş Güvencesi) Kanun Tasarısı, Ankara, 2001 (Çoğaltma).

8 Akademisyenler tarafından hazırlanan sunuş yazısı, s. 3, paragraf 7.

9 Kıdem Tazminatı Fonu Kanunu Tasarısı, Ankara, 2001 (Çoğaltma).

cek biçimde Bakanlar Kurulu tarafından belirlenecek ve işverenlerce ödenecek primlerle beslenecek Kıdem Tazminatı Fonunun çalışmalarını düzenliyordu. Bu tasarı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından Bakanlar Kurulu'na gönderilmedi ve şimdilik gündemden kaldırıldı.

Yaşar Okuyan'ın İkinci Tasarısı

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, 25 Mayıs 2001 tarihinde sonuçlandırdığı ikinci tasarsını Bakanlar Kurulu'na 28 Mayıs 2001 tarihinde gönderdi.¹⁰ Bu tasarı, 19 Eylül 2000 tasarsından ve akademisyenlerin hazırladığı tasarıdan çok daha olumludur.

28 Mayıs 2001 tarihinde Bakanlar Kurulu'na gönderilen tasarıda, feshin geçerli sebebe dayandırılması şöyle düzenlenmiştir:

"On veya daha fazla işçi çalıştırılan işyerlerinde en az altı aylık kıdemi olan ve işletmenin bütününü sevk ve idare eden işveren vekili niteliğinde olmayan bir işçinin belirsiz süreli hizmet akdini fesheden işveren, işçinin yeterliliğinden veya davranışlarından ya da işletmenin, işyerinin veya işin gereklerinden kaynaklanan geçerli bir sebebe dayanmak zorundadır."

Tasarı, akdin feshinde usulü de şöyle düzenlenmektedir:

"İşveren fesih bildirimini yazılı olarak yapmak ve fesih sebebini açık ve kesin bir şekilde belirtmek zorundadır."

"İşveren bakımından beklenmeyecek haller hariç olmak üzere, hakkındaki iddialara karşı savunması alınmadan bir işçinin belirsiz süreli hizmet akdi, o işçinin davranışı veya verimi ile ilgili nedenlerle feshedilemez. Ancak, işverenin bu Kanunun 17. maddesinin II. bendinde gösterilen sebeplerle fesih hakkı saklıdır."

Tasarı, feshin bildirimine itiraza da olanak tanımaktadır:

"Hizmet akdi feshedilen işçi, fesih bildiriminde sebep gösterilmediği veya gösterilen sebebin geçerli bir sebep olmadığı iddiası ile fesih bildiriminin tebliği tarihinden itibaren bir ay içinde iş mahkemesinde dava açabilir. Toplu iş sözleşmesinde hüküm varsa veya taraflar anlaşılırsa uyuşmazlık aynı sürede özel hakeme götürülür."

"Feshin geçerli bir sebebe dayandığını ispat yükümlülüğü işverene aittir."

Feshin geçerli olmayan bir nedene dayandırılması konusunda da işe iade garantisi yoktur:

"İşverence geçerli sebep gösterilmediği veya gösterilen sebebin geçerli olmadığı mahkemece tespit edilerek feshin geçersizliğine karar verildiğinde, işveren, işçiyi bir ay içinde işe başlatmak zorundadır. İşçiyi başvurusu üzerine işveren bir ay içinde işe başlatmaz ise, işçiye en az altı aylık ve en çok bir yıllık ücreti tutarında tazminat ödemekle yükümlü olur. Mahkeme feshin geçersizliğine karar verdiğinde, işçinin işe başlatılmaması halinde ödenecek tazminat miktarını da belirler."

"İşçinin mahkeme kararının kesinleşmesine kadar çalıştırılmadığı süre içinde en çok dört aya kadar doğmuş bulunan ücret ve diğer hakları kendisine ödenir."

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın 28 Mayıs günü Bakanlar Kurulu'na gönderdiği tasarınnın en olumlu yanı, akademisyenlerin taslağında yer alan kıdem tazminatına ilişkin düzenlemenin çıkarılmış olmasıdır. Eksiklik ise, küçük işyerlerindeki ve 1475 sayılı İş Yasasının kapsamı dışındaki işçilerin iş güvencesinden yararlanmaması, kapsamdaki işçiler için de 6 ay kıdem koşulu aranmasıdır. Bu düzenlemeler, 158 sayılı ILO Sözleşmeli ile uyum içinde değildir. Ayrıca, tazminatlar da azaltılmıştır. Diğer taraftan, toplu işçi çıkarmaya ilişkin düzenlemeye de, geçmiş bazı tasarlarda yer alan ön izin koşulu bulunmamaktadır. Ancak, 158 sayılı ILO Sözleşmesinin böyle bir yükümlülüğünün bulunmadığı da unutulmamalıdır.

Son tasarıda, 2821 sayılı Sendikalar Yasasının 30. maddesi ile işyeri sendika temsilcilerine tanınan yargı kararıyla işe dönüş hakkı da ortadan kaldırılmaktadır. Ayrıca, işyeri sendika temsilcisinin bulunmadığı işyerlerinde işçi temsilcisi seçme hakkı tanınmaktadır.

Sonuç

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından 25 Mayıs 2001 tarihinde sonuçlandırılan ve 28 Mayıs günü Bakanlar Kurulu'na gönderilen tasarı, bazı eksikliklere ve uyumsuzluklara karşın, Türkiye'nin 158 sayılı ILO Sözleşmesine uyum yükümlülüğünü büyük ölçüde yerine getiren ve kıdem tazminatı gibi büyük rahatsızlık yaratacak bir konuya değinmeyen olumlu bir tasarıdır.

10 İş Kanunu ile Sendikalar Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bir Geçici Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı (İş Güvencesi - Tanım ve Orman işçilerinin Kapsama Alınması), Ankara, 25 Mayıs 2001 (Çöğaltma).

EKONOMİK PROGRAMIN ÖNCELİKLERİ

Namık TAN

TÜRK-İŞ Araştırma Müdür Yardımcısı

Kasım 2000 ve Şubat 2001 ekonomik krizleri sonrası uygulanmaya başlanan yeni ekonomik program ile var olan olumsuzluklar daha da artmış, işyeri kapanmaları, üretimdeki yavaşlama ve yeni işsizler ile insanların gelecekleri belirsiz bir döneme girmiştir. Emeği ile geçimini sağlayan kesimlere olan devlet desteğinin kaldırılması ve ücretlerin hedeflenen enflasyon oranında artırılması, geniş halk kesimlerinin yoksullaşmasını getirmiştir.

Son altı ayda işyeri kapanmaları, üretimdeki yavaşlama ve binlerce insanın işsiz kalması karşısında hiçbir önlem alınmamıştır. Yurt genelinde yapılan ilk belirmelere göre, işsiz kalan kitlenin izlenmesinde zorluklar yaşanmıştır. Bölge Çalışma Müdürlükleri dahi, bu konuda kesin sonucu gösteren verileri yayınlamamıştır. Sanayi ve Ticaret Odalarının yapmış olduğu anket ve değerlendirmelerde ise, reel ekonominin önündeki engellerin giderilmemesi durumunda, krizin ekonomik ve sosyal boyutunun daha da ağırlaşacağı uyarıları yapılmıştır.

Üretimin ve satışın düştüğü bir dönem yaşanmaktadır. Krizde işlerini kaybedenler ise daha çaresiz durumundadırlar. İşyerlerinin yeniden çalışması ve işçilerin işlerine dönmesi sağlanmalıdır. Hükümetin, özelleştirme nedeniyle işlerini kaybeden işçilerin işe yerleştirilmesi konusundaki taahhütlerini yerine getirmesi

gerekir. Sayılan 25 bini bulan özelleştirme sonucu işsiz kalanların durumu öncelikli olarak değerlendirilmelidir.

Çiftçisini, esnafını, işçisini, memurunu ve emeklisini korumayan bir ekonomik programın başarı şansı yoktur. Uygulanan ekonomik programa destek, yerli ve yabancı sermaye kesimleri ile sınırlı kalmıştır.

Dolardaki hızlı yükseliş, 2001 yılında çeşitli mal ve hizmetlere yapılan yüksek oranlı artışlar karşısında, asgari ücretin yeniden belirlenmesi kaçınılmaz olmuştur. Buna paralel olarak, işçi, memur ve emeklilerin durumlarının iyileştirilmesi hedeflen-

A collage of various banknotes and coins, including US dollars and Euros, arranged in a circular pattern with a dark, textured background. The banknotes are of different denominations and colors, and the coins are also of different denominations. The overall composition is a circular arrangement of money, with a dark, textured background.

Hükümet, toplumun feryadına kulak verme yerine, sayın Kemal DERVİŞ'in hazırladığı programa ve IMF'ye verilen taahhütlere sahip çıkmayı daha öncelikli görmüştür. Sağlanacak krediler, toplumsal değerlerin ve beklentilerin önüne geçmiştir.

Yoksulluk sınırı dikkate alındığında, kamu işçisinin almakta olduğu ücretin bile

yetersizliği dikkati çekmektedir. Hükümet ve Kamu İşveren Sendikaları, kamuoyunu yanıltmak için kamu işçisinin ücretini yüksek göstererek, ücretlerin sınırlı artırılmasının planlarını yapmıştır. TÜRK-İŞ ve bağlı sendikalar, sürdürdükleri kararlı mücadele sonucu, kamu kesimi toplu iş sözleşmelerinde hedeflerine yakın bir anlaşmaya varmıştır.

Ülkemizdeki vergi ve sigorta kesintilerinin yüksekliği sonucu, ele geçen ücretlerde büyük miktarlarda azalma olmuştur. Çalışanların ücretlerine yapılan artışların bir bölümü, vergi ve sigorta kesintileri ile geri alınmıştır.

Sermaye kesiminden alınamayan vergi, çalışan kesimden alınmıştır. Ülkemizin en temel sorunu, vergi adaletsizliğinin ve kayıtdışı çalışmanın yaygın olmasıdır.

Borç Stoku Büyüyor

Borç stokunun büyüklüğü ürkütücü bir sınıra gelmiştir. 2000 yılı sonu itibariyle dış borç 114.3 milyar dolara varmıştır.

Bunun yanında, iç borç stoku artan bir eğilime girmiştir. Yıl sonuna kadar 48 katrilyona ulaşması beklenen iç borçlar ile yatırımsız ve üretimsiz bir ekonomik anlayış ile parası olanların daha zenginleşmesine imkan tanınmıştır.

Üretim ve yatırım yeterli olmadığından, ihracatımız da sınırlı artmıştır. Dünya Ticaret Örgütü tarafından yayınlanan raporda, dünyada yapılan ihracat içinde ülkemizin payı binde 4 gibi çok alt sınırlarda kalmıştır. Milli gelirimizin artmadığı, rant ekonomisinin teşvik gördüğü bir anlayıştan vazgeçilmediği sürece, ekonomide kalıcı başarılar uzak gözükmektedir.

Kamu Kesimi Net Borç Stoku ve GSMH'ya Oranı (%)

	1999	2000	2001	2002
Kamu Kesimi Toplam Net Borç Stoku	61.0	58.4	78.5	70.4
Net Dış Borç Stoku	20.1	19.7	34.2	28.3
Net İç Borç Stoku	40.9	38.8	44.3	42.1

Not: 2000, 2001 ve 2002 yılları tahminidir.

Ekonomik Programın Hedefleri

	2000	2001	2002	2003
Büyüme Oranı (%)	6.1	-3.0	5.0	6.0
TEFE Yıl Sonu (%)	32.7	57.6	16.6	12.4
TÜFE Yıl Sonu (%)	39.0	52.5	20.0	15.0
Hazine Kağıdı Ortalama Nominal Faiz (%)	38.0	81.1	40.6	32.6
Hazine Kağıdı Ortalama Reel Faizi (%)	-6.5	36.4	20.0	18.0
Faiz Dışı Kamu Kesimi Fazlası/GSMH (%)	2.8	5.5	6.5	6.5
Faiz Dışı Bütçe Fazlası/GSMH (%)	4.6	5.1	5.6	5.6
Net Kamu Kesimi Borcu/GSMH (%)	50.6	67.9	63.8	60.5
Cari Açık/GSMH (%)	-4.8	-0.6	-0.9	-0.6
Özelleştirme Geliri (milyar Dolar)	3.3	3.1	3.5	3.5

PRİME ESAS KAZANÇ SINIRLARI YÜKSELTİLMESİ İŞÇİ VE İŞVERENE EK YÜK GETİRDİ ARTIŞ ORANLARI VE YENİ SINIRLAR

Celal TOZAN

SSK Genel Müdürlüğü Daire Başkanı

Sosyal sigorta ve işsizlik sigortası primlerinin hesaplanacağı prime esas kazancın sınırları 01.04.2001 tarihinden itibaren artırıldı. Günlük alt sınır %40 oranında artışla 5 milyon liradan 7 milyon liraya, aylık 150 milyon liradan 210 milyon liraya, günlük üst sınır ise %75 oranında artışla 20 milyon liradan 35 milyon liraya aylık 600 milyon liradan 1 milyar 50 milyon liraya yükseltildi.(*)

01.04.2001 tarihinden itibaren gerek sosyal sigorta, gerekse işsizlik sigortası primleri yeni saptanan prime esas kazanç sınırları arasındaki ücretlerden kesilmeye başlandı.

Sosyal Sigortalar Kanununda değişiklik yapan 4447 sayılı Kanunla prime esas kazanç sınırlarının her yıl Nisan ayında DİE tarafından açıklanan bir önceki yılın yıllık tüketici fiyatları endeksindeki (TÜFE) artış oranı ve yıllık gelişme hızı (G.H) kadar aynı yıl artırılarak saptanması öngörülmüştü.(**) Ancak 1999 yılı yıllık TÜFE oranının %68 oranında gerçekleşmesi sonucu, 2000 yılı Nisan ayında prime esas kazanç sınırlarının 2000 yılı ekonomik programında öngörülen hedeflerin çok üstünde yükselterek programı olumsuz etkileyeceği gerekçesi ile 4571 sayılı kanunla yapılan düzenleme ile sadece 2000 ve 2001 yıllarında önceki yılın TÜFE ve GH oranlarının göz

önüne alınarak prime esas kazanç sınırlarını saptama yetkisi Bakanlar Kuruluna verildi.(**) Bakanlar Kurulu işçi ve işveren örgütlerinin talep ve tepkilerini dikkate almayıp bu yetkisine dayanarak 01.04.2001 tarihinden geçerli olan yeni prime esas kazanç sınırlarını yükselterek yeniden saptadı.

İŞÇİNİN EK PRİM YÜKÜ

4447 sayılı Kanunla 01.01.2000 tarihinde prime esas kazancın günlük alt sınırı 4 milyon üst sınırı ise 62 milyon lira olarak belirlenmiş bu miktarlar 01.04.2000 tarihinden itibaren %25 oranında artış ile günlük 5 milyon liraya aylık 15 milyon liraya yükseltilmişti. Ancak yapılan bu artış yeterli görülmediğinden 01.08.2000 tarihinden itibaren Bakanlar Kurulu günlük üst sınırı alt sınırın 4 katına çıkartarak 20 milyon lira olarak saptadı.

Aralık 1999 tarihinden itibaren uygulanan artışlarla prime esas kazancın üst sınırından prim ödeyen sigortalı işçinin prim yükü %230 oranında artış ile 25 milyon 494 bin liradan, 84 milyon liraya yükselmiş eline geçen net ücreti ise 43 milyon lira azalmıştır.

2001 yılında da Bakanlar Kurulu 4571 sayılı kanunla kendisine verilen yetkiyi işçi ve işveren sendikalarının tepkilerine

(*) 2001/2342 S.B.K.Kararı 30.04.2001 Tarih 24338 Sayılı (Mükerrer) Resmi Gazete.

(**) 4447 S.K. 10 cu, 4571 S.K. 1 inci Maddeleri.

rağmen prime esas kazanç sınırlarının yükseltilmesi yönünde kullanarak sigortalı işçinin de işvereninde prim yükünü ekonomik krize rağmen önemli ölçüde artırmıştır.

01.04.2001 tarihinde yürürlükte olan asgari ücret değişmediğinden, asgari ücretle prime esas kazancın alt sınırı arasında aylık brüt ücret alan işçilerin 01.07.2001 tarihine kadar ücretlerinden kesilen sosyal sigorta ve işsizlik sigortası prim tutarlarında herhangi bir artış söz konusu olmadıysa da;

Prime esas kazancın üst sınırının 1 milyar 50 milyon liraya yükselmesi nedeniyle aylık brüt ücreti 600 milyon liranın üstünde olan işçilerin ücretlerinden kesilen sosyal sigorta ve işsizlik sigortası primleri %75 oranında yükselmiştir. Primin üst sınırındaki bu artış getirdiği ek prim yükü ile işçinin eline geçen net ücretinin önemli ölçüde azalmasına neden olmuştur.

01.04.2001 tarihinden itibaren,

Aylık brüt ücreti 700 milyon lira olan sigortalı işçinin ücretinden her iki sigorta koluna kesilecek prim tutarı 112 milyon lira yükseldiğinden eline geçen net ücreti 13 milyon 600 bin lira,

Aylık brüt ücreti 800 milyon lira olan sigortalı işçinin ücretinden her iki sigorta kolu için kesilecek prim tutarı 128 milyon, 500 bin liraya yükseldiğinden eline geçecek net ücreti 27 milyon 900 bin lira,

Aylık brüt ücreti 900 milyon lira olan sigortalı işçinin her iki sigorta kolu için kesilecek prim tutarı 144 milyon liraya yükseldiğinden eline geçen net ücret 40 milyon 500 bin lira,

Daha az olacaktır.

Aylık brüt ücreti 1 milyar 50 milyon lira ve üstünde olan sigortalı işçilerin ücretle-

rinden kesilecek prim tutarı ise toplam 168 milyon lira olacağından aylık net ücretlerinde 65 milyon lira azalma olacaktır.

Üst sınırdan prim ödeyen sigortalı işçiye 01.04.2001 tarihinden itibaren gelen ek prim yükü 72 milyon liradır.

Prime esas kazancın alt sınırı ile üst sınırı arasında ücret alan sigortalı işçilerin gerek kendi gerekse işveren hisselerinde herhangi bir artış olmadığından ödedikleri prim miktarı değişmeyecektir.

İŞVERENİN EK PRİM YÜKÜ

Prime esas kazanç sınırlarının yükseltilmesi işverenlerinde prim yükünü önemli ölçüde artırdı.

Prime esas kazancın aylık alt sınırının, sanayi kesiminde 16 yaşından büyük işçiler için uygulanan asgari ücretin üstünde saptanması işverenin yükünü daha da artırmış oldu.

İşveren prime esas kazanç sınırları içinde olma koşulu ile yanında çalıştırdığı sigortalı işçinin brüt ücretinden sosyal sigorta ve işsizlik sigortası primlerini kesip, kendi hissesi ile birlikte Sosyal Sigortalar Kurumuna öngörülen sürede ödemekle yükümlü kılınmıştır. Sigortalı işçiye ödenen ücret (asgari ücretten az olmamak koşulu ile) prime esas kazanç alt sınırından düşük ise işveren ödediği ücretle prime esas kazanç arasındaki miktara ilişkin sigortalı işçinin ücretinden kesilmesi gereken işçi hissesini de ödemek zorundadır. (***)

Bu nedenle 01.04.2001 tarihinden geçerli olmak üzere belirlenen 210 milyon liralık prime esas kazancın alt sınırı, yürürlükte olan 139 milyon 950 bin liralık asgari ücretin üstünde olduğundan aradaki 70 milyon 050 bin liralık farkın işçiye ait sosyal sigorta ve işsizlik sigortası primleri de işverenler tarafından ödenecektir. Aradaki

farka ait sigortalı işçi hissesine düşen prim tutarının işçinin ücretinden kesilmesi olanaksızdır.

01.04.2001 tarihinden itibaren asgari ücret değişmediğinden, aylık asgari ücretle çalışan sigortalı işçinin işçi hissesi olarak ücretinden kesilecek prim tutarı da değişmemiştir. Ancak işverenin hissesi sosyal sigorta için 50 milyon 756 bin lira, işsizlik sigortası 8 milyon 40 bin lira olmak üzere toplam 58 milyon 457 bin liraya yükselmiştir.

Alt sınırın yükselmesi nedeniyle asgari ücretle çalıştırılan sigortalı işçi için 01.04.2001 tarihinden itibaren işverene gelen ek primi yükü %63.3 oranında artışla 23 milyon 100 bin lira olmuştur.

01.07.2001 tarihinde asgari ücret 146.947.500 liraya yükseleceğinden bu tarihten itibaren işverenin asgari ücretle çalıştırdığı sigortalı işçi için ödeyeceği aylık prim tutarı sosyal sigorta için 49 milyon 777 bin lira, işsizlik sigortası için 7 milyon 561 bin lira olmak üzere toplam 47 milyon 338 bin liraya düşecektir.

Prime esas kazancın üst sınırı ise 600 milyon liradan 1 milyar 050 milyon liraya yükseltildiğinden 01.04.2001 tarihinden itibaren 600 milyon liranın üstünde ücret alan işçiler adına işverenlerin ödeyecekleri aylık prim tutarı da (sosyal sigorta ve işsizlik sigortası dahil) yükselmiştir. 700 milyon lira brüt ücret alan işçi adına işverenin her iki sigorta kolu için ödeyeceği prim 137 milyon 560 bin lira, 800 milyon lira aylık brüt ücret alan işçi için 180 milyon lira ve aylık brüt ücreti 1 milyar 50 milyon liranın üstünde olanlar için ödeyeceği prim tutarı 236 milyon 250 bin lira olmuştur.

Prime esas kazancın üst sınırından primi ödenecek sigortalılar için işverenlerin ek prim yükü %75 oranında artışla 101 milyon 250 bin liraya ulaşmıştır.

(***) 506 S.K. 78 ve 80 inci Maddeleri.

Dünya'nın iki ucunda iki ülke; TÜRKİYE ve ARJANTİN

Sinan VARGI

TÜRK-İŞ Teşkilatlandırma Uzmanı

Amerika Birleşik Devletlerinin ciddi haber gazetelerinden Washington Post, Arjantin'in ekonomik ve sosyal yaşamı ile ilgili bir makale yayınladı. Yazıda uluslararası kredi kurumlarının önce Türkiye; sonra da Arjantin'deki sosyal ve ekonomik koşulları dikkatle hatta "gözünü ayırmadan" takip ettiği ifade ediliyor. Türkiye ile eko-

**IMF programları,
plansız
özelleştirmeler ve
yolsuzluklar iki
ülkede de hayatı
çekilmez bir hale
getirdi.**

nomik ve sosyal açıdan bir çok benzer özellikler gösteren Arjantin'de IMF talimatları yapılan özelleştirmelerin ve ülkedeki yolsuzlukların ülkede yaşamı nasıl çekilmez bir hale getirdiği anlatılırken ülkenin başkenti olan Buenos Aires'teki yaşam koşulları aktarılıyor. Bu yazıyı aynen aktarıyoruz.

"Arjantin dünyanın büyüteç altına aldığı ülkelerden

biri. Washington Post gazetesinde yer alan haberde, ülkedeki işsizliğin, fakirliğin ve gelir dağılımındaki adaletsizliğin en yüksek düzeye çıktığı belirtiliyor ve Buenos Aires'teki yaşam örnek gösteriliyor. Buenos Aires'in eski semtlerinden birinde, Eduardo Medina telefon kulübesinden ülkenin başka bir yerinde yaşayan ailesini arıyor. 38 yaşındaki işsiz hukukçu telefondaki yalanlarına başlıyor. Hiç bulamadığı yeni işi hakkında, olmayan dairesi hakkında yalanlar söylüyor. Gerçekler hariç her şeyi söylüyor: Aslında o, kalabalık, pis bir evsizler barınağında yaşıyor. Medina, "Gerçek onları öldürür" diyor. Medina dünyanın 10. büyük metropolünde bir süre önce ayda 2 bin 500 dolar kazanan bir hukukçuymuş. 1999 yılında Adalet Bakanlığı'ndaki işini kaybetmiş, altı ay önce de part-time garson olarak çalıştığı işten atılmış. Ardından da kaldığı daireyi boşaltmak zorunda kalıp, başını sokacak bir barınağı zor zor bulabilmiş. Medina, "Kendi

kendime bunun geçici bir şey yolduğunu söyledim. Ama şimdi çevreme bakıyorum da, sanırım kendi kendime yalam söylüyorum” diyor.

BUNALIM YILLARI

Medina'nın hikayesi, aslında Arjantin'de 33 aydır yaşananları özetliyor. Amerika Birleşik Devletleri'nin desteğiyle serbest pazar reformlarını başlatan ülkede, orta sınıf artık fakirlik sınırında yaşıyor. Geniş bulvarları ve şaşaalı görüntüsüyle bir zamanlar "Latin Amerika'nın Paris'i" olarak adlandırılan Buenos Aires, daha çok bunalım yıllarının New York'unu andırıyor. 12 milyonluk Buenos Aires'te, günde 1.60 doların altında gelire yaşamak zorunda kalanların sayısı 1991 yılında 324 bin 810 iken, bu sayı 2000 yılında 921 bine çıkmış.

Krizdeki Aileler Programı'nın yöneticisi Silvia Corralini, "Hiç bu kadar çok evsiz nüfusla karşı karşıya kalmamışık. Üstelik bu insanlara 'git kendine iş bul' da diyemeyiz, çünkü iş yok" diye anlatıyor.

EVSİZ SAYISI KATLANDI

1997 ve 2000 yıllarında yapılan iki ayrı hükümet araştırması üç yılda sokakta yaşayanların sayısının ikiye katlandığını gösteriyor. Ancak yardım grupları gerçek sayının çok daha yüksek olduğunu, çünkü hükümetin "sefalet mahalleleri" olarak adlandırılan gecekondu da yaşayan insanları saymadığını söylüyorlar. Aynı zamanda, "ikinci evsizleri" denen binlerce kişi de her gün Arjantin'in içlerinden trenlerle kente akın ediyor. Çoğu gecelerce sokakta yatıyor, saatlerce iş bulma kurumu önünde kuyruk bekliyor ya da te-

neke kutuları toplamak için çöp karıştırıyor. Buenos Aires'in ruhunu yansıtan orta sınıf, hızla apartman dairelerinden kırık dökük evlere taşındı, mağazaların vitrinleri boşaldı. Zengin kesim ise korunaklı sitelerine çekilip, işyerlerini gökdelenlere taşıdılar. Kentin özel semtlerinde bulunan özel tasarım butiklerden alışveriş ediyorlar. Bir başka deyişle, Buenos Aires, artık Latin Amerika'nın diğer bölgelerine benziyor. Oysa kent bir zamanlar, gelişen dünyanın aynası gibiydi. Kentin Sosyal Hizmetler Genel Sekreteri Daniel Figueroa, "Arjantin'de sosyal bir yıkımla karşı karşıyayız. Buenos Aires'de ulusal krizi yansıtıyor. Orta sınıf çok kötü yaşıyor, çoğu zaman sınırdan, hatları dipte yaşıyor. Buenos Aires su alan bir gemiye benziyor. Elimizden geldiğince evsizlere yardım etmeye çalışıyoruz, ama sayılan giderek artıyor. Yüzdürmeye çalışıyoruz ama gemi batıyor" diyor. 36 milyon kişinin yaşadığı Arjantin, Türkiye'den sonra dünyanın gözünü ayırmadığı ülkelerden biri. Bir yandan Başkan Fernando de la Rúa harcamaları azaltarak bütçe açığını en aza indirmeye çalışırken yabancı kredi şirketleri Arjantin'de reformların, özelleştirmenin hızlanmasını istiyor. 1991'deki reformlar ekonomiye istikrar kazandırdı, enflasyonu durdurdu ve büyüme hızı arttı. Devletin üzerinde yük olan birçok kurum daha işlevsel hale getirildi. Ancak özelleş-

time ve küreselleşme karşısında rekabet gücü kalmayan yerel sektörlerin yok olması işsizlik oranını yüzde 15'in üzerine çıkardı. Bazıları Amerikan tarzı "Darwinci ekonomistleri" suçlarken, bazıları da suçlanması gereken şeyin reformlar değil, Arjantin olması gerektiğini söylüyor, özellikle yolsuzlukların ülkeyi bu duruma düşürdüğünü belirtiyor. Nedeni ne olursa olsun Buenos Aires zor durumda. Evsizlik kentin yeni sorunu değil. 80 yıl önce bile, Arjantin dünyanın en zengin 10 ülkesinden biri iken, sanayii kentlerinde evsiz insanlar yaşırdı. Ancak bugün, sadece evsiz insanların sayısı artmakla kalmadı, evsizlerin profili de değişti. Daha önce, çoğunlukla alkoliklerin, akıl hastalarının oluşturduğu bu grupta, giderek iyi eğitilmiş, orta sınıftan, fakirleşmiş insanlara daha çok rastlanıyor. Birçoğu bir zamanlar memurdu."

DÜNYANIN İKİ UCUNDA BİRER ÜLKE

Türkiye ile Arjantin dünyanın iki ucunda birer ülke.. Ama her iki ülkede de uygulanan IMF politikalarının yanlışlığı ve yolsuzluklar sonuçta yoksulluğa yol açıyor. Her iki ülkede de gelir dağılımı bozuk-

luğu orta sınıfın giderek erimesine neden oluyor. Yoksulluk ve açlık her iki ülkede de kol geziyor. Arjantin'de olduğu gibi Türkiye'de semt pazarlarının çöplerinden sebze ve meyve toplayanların sayısı artıyor. Gece sokağa bırakılan çöplerden meşrubat kutusu, kağıt toplayanların sayısı da giderek artıyor. Her iki ülkede de çalışanların büyük bir bölümü yoksulluk sınırının altında bir kazançla yaşamlarını sürdürmeye çalışırken, milli gelirden oldukça yüksek pay alan mutlu azınlık özel korunmalı işyeri ve sitelerine taşınarak yoksulluğu görmezlikten gelme yolunu seçiyorlar..

Plansız özelleştirmeler nedeniyle özelleştirilen işletmelerin küreselleşme karşısında rekabet gücü kalmıyor ve özelleştirilen işletmelerin bir çoğu devlete borçlu olarak geri dönüyor ve işten çıkarmalar nedeniyle işsizlik artıyor. Her iki ülkenin ortak kaderi bu... İki ülkenin ortak diğer kaderi ise yolsuzlukların yoksulluğa neden olması...

Hâlâ IMF talimatları ile ülkeyi yönetmeyi kâhkanlara verilecek en iyi yanıt aslında haberin içinde geçiyor.. "Yüzdürmeye çalışıyoruz ama ülke batıyor.."

ÇALIŞAN KADINLARIN SAĞLIK SORUNLARI

Şule ÖZKUZUKIRAN

TÜRK-İŞ Kadın İşçiler Bürosu Uzmanı

Günümüzde kadın istihdamı gerek Türkiye’de olsun, gerekse tüm dünyada olsun büyük bir artış göstermektedir. Dünya nüfusunun ve ülkemiz nüfusunun yaklaşık yarısı kadındır. Dünyada çalışan nüfusun yaklaşık 1/3’ü kadındır. Ülkemizde, günümüzde 5 milyonu aşkın kadın fabrikalarda, değişik işkollarında, bürolarda görev yapmaktadırlar. Erkeğe özgü her meslek kadın tarafından seçilebilmekte ve basın ile icra edilmektedir.

Çalışma yaşamı kadının sorumlu olduğu tek görevi değildir. Bir anlamda kadının görevi ev dışında çalışmayla bitmemekte, ev içinde de büyük ölçüde zaman ve emek harcaması gerekmektedir. Bunlara bir de kadının en kutsal görevi olan "annelik" eklenmektedir. Yani kadının ikinci mesleği de evinde başlamaktadır. Bütün bunların yanı sıra, kadının kendi kişiliğini ve haklarını koruması, insan olduğunu unutmadan yaşamayı bilmesi de bir görevdir. Bu konuda tarihsel değişim içinde onu hor görüp, aşağılayan hak ettiği yere gelmesini engellemeye çalışan bağnaz düşünce ve davranışlarla da savaşması ve savaşı kazanması gerekmektedir. Bu konuda ödün vermemelidir. Ödün verirse, Büyük Atatürk’ün Cumhuriyetten sonra Türk kadınına verdiği hakları ve özgürlükleri de koruyamayacaktır.

Çalışma hayatında kadınlar, fizik yapıları nedeni ile özellikler taşımaktadırlar. Hamilelik, annelik, aile yükümlülükleri vb. Anatomik yapıları ve fizyolojik özellikleri ise erkeklerle göre farklıdır. Kadınların fiziksel güçleri, erkeklerle oranla genel olarak %15-20 daha azdır. Menstruasyon dönemleri, gebelik, doğum, emzirme, menopoz ve üreme fizyolojileri nedeni ile yaşamlarının bir

çok evresinde farklı ve zaman zaman güçsüz ve zayıf olabilirler.

Kadınlar, toplumsal konumları nedeniyle çalışma saatleri dışında ev işlerini de üstlenmek durumundadır. Bu durumda da, çalışma saatleri 12-15 saati geçmekte, dinleme süreleri kısaltmakta ve sağlıkları etkilenmektedir.

Ev işleri, ergonomik açıdan "ağır işler"den sayılmaktadır. Ev işleri, tarım, marangozluk işleri gibi bir enerji kullanımını gerektirmektedir. İşyerinde ve evinde olmak üzere günde toplam 15 saat, belki de daha fazla çalışmak zorunda kalan kadın işçilerde, varis, fıtık, prolapsus (uterus rektumun dışarıya sarkması) taban çökmesi, ayaklarda şekil bozukluğu, gebelikte düşük, erken doğum, ölü doğum ve bunun gibi tehlikelere maruz kalınabilir.

Diğer taraftan işyeri ortam koşulları ile ilgili mesleki etkilenme ve meslek hastalıklarına yakalanma riski de erkeklerle oranla daha yüksektir.

Kadın İşçilerin Özellikleri :

a. Fizyolojik Özellikler :

Kadınların kas güçleri, erkeklerden azdır. Buna karşılık el maharetleri fazladır. Uzun süre çalışınca erkeklerden daha çabuk yorgunluk hissetmeye başlarlar. Aybaşı durumları, gebelik, emzirme, kadınların çalışmalarını güçleştiren önemli fizyolojik faktörlerdir.

Kadın işçilerin uzun süre ayakta durmaları uygun bir pozisyon değildir. Karın organlarında sarkmalar, cinsel organlarda kan toplanması yapabilir. Oturarak çalışan kadınlarda aybaşı bozukluklarının, ayakta çalışanlara nazaran daha az olması, bun-

dan ileri gelir. Kadınlarda varis ve organ düşüklüklerine meyil daha fazladır.

Toksik maddelere karşı duyarlılık kadınlarda daha çoktur. Bu özellik gebelikte daha da artar. Üstelik bazı zehirli maddeler gebelikte placentayı geçer ve doğacak çocuk için zararlı olur.

b- Psikolojik Özellikler

Kadın ve erkek arasında ruhsal yetenekler bakımından da farklı özellikler vardır. Erkeklerde matematik yeteneğinin fazlalığına karşılık kadınlarda hafıza ve detaylı belleme, maharet yetenekleri daha fazla gelişmiştir.

Kadınlar davranış bakımından da farklılıklar gösterir. İş hayatında arkadaşlık, iyi ilişkiler ve nazik davranışlar ister. Bir sirtüşme esnasında sükunetlerini kolayca kaybeder ve haksız olmayı kabul etmek istemezler.

c- Sosyolojik Özellikler

Çalışma hayatındaki kadınların hemen hemen en büyük sorunu ev işleridir. Ev işleri, ortalama olarak, bir kadının günde dört saatini alır. Günlük normal çalışma süresine, ev işlerinin getirdiği bu ek çalışmayı eklemenin sonucu kadınlarda günlük ve haftalık çalışma süreleri çok uzar.

d- Patolojik Özellikler

Kadınlarda uzun zaman ayakta durmanın varis ve organ düşüklüklerinin sıklığına neden olabileceğini belirtmiştik. Bir ayakkabı fabrikasında bu patolojik durumlar ayakta çalışanlarda %27,12 ve oturanlarda %9,41 olarak saptanmıştır. Bunun gibi, kadınların sağlıkla ilgili erkeklerden farklı durumları söz konusudur.

Jinekolojik Hastalıklar: Çeşitli ülkelerde ki kadın işçiler arasında yapılan araştırmalar, jinekolojik bozuklukların kadın işçilerde, toplumun diğer kesimindeki kadınlara nazaran daha sık olduğunu göstermiştir.

Almanya'da yapılan bir araştırmada yumurtalık hastalıkları dikiş makinelerinde çalışan kadın işçilerde %23,7, çalışmayanlarda %16,8 olarak belirlenmiştir. Yugoslavya'daki toplu ulaştırma araçlarında çalışan kadınların, titreşim sonucu, %41,54 nispetinde aybaşı bozuklukları göstermelerine karşın, bu nispet çalışmayan kadınların %27,27'sinde bulunmuştur.

Düşükler: Kadın işçiler arasında düşükler çalışmayanlara nazaran daha siktir. Yapılan araştırmada bu nispet çalışanlarda %13,2, çalışmayanlarda %5,8 bulunmuştur. Aynı konudaki bir başka araştırmada bu nispetler çalışanlarda %10,09 ve çalışmayanlarda %8,5 olarak saptanmıştır.

Doğuma Hazırlık: Doğumun kolay gelişmesi için gebelerin fiziksel ve ruhsal bir hazırlık devresine ihtiyaçları vardır. Ancak bu hazırlık bir zaman süreci içinde oluşur. Çalışan kadınların ise böyle bir olanağı bulabilmeleri çok zordur. Bu nedenle bün-ye olarak doğuma yeterince hazırlanamaz ve kolay doğum yapamazlar.

Çocuklar Üzerine Etki: Çalışma şekli doğacak çocuğun erken doğmasına neden olabilir. Bu yüzden ayakta durarak çalışanlarda erken doğum daha siktir. Çalışan kadınlarda ölü doğumlar binde 25,54, çalışmayanlarda binde 11,04 olarak bulunmuştur.

Bu bilgiler ışığında şunu söylemek mümkündür. Çalışma hayatı kadın içinde erkek için de zorluklar içermektedir. Ancak kadınların maruz kaldığı bir takım ayrımcılıklar, yani eğitimsizlik, eşit işe eşit ücret alamayışları, hiçbir güvenceye sahip olmadan kayıtsız işçiler olarak çalışmaları ve en az bunlar kadar önemli olan çalışma sürelerinin erkeklerden çok daha fazla oluşu, ev işleri ve çocuk bakımı için de zaman ayırmaları gerekliliği onların erkeklerden daha büyük oranlarda hastalıklara maruz kaldığını göstermektedir. Çalışma hayatının herkes için tehlikesiz ve zararsız bir düzeye getirilmesi, kadın işçilerin çalışma hayatında maruz kaldıkları risklerin azaltılması İş Sağlığı ve İş Güvenliğinin bir parçası olmalıdır.

MAYIS'2001 GIDA HARCAMASI

Türkiye'nin gündeminde-ki en önemli sorunların başında yoksulluk gelmektedir. Siyasal iktidarın uyguladığı ekonomik politikalar sonucu yaşanan kriz, toplumun en muhtaç kesimleri olan dar ve sabit gelirlilerin yaşama koşullarını ağırlaştırmıştır.

TÜRK-İŞ Araştırma Merkezi tarafından yapılan çalışmanın sonucuna göre, dört kişilik bir ailenin yeterli, dengeli ve sağlıklı beslenebilmesi için yapması gereken asgari gıda harcaması tutarı 220 milyon liraya ulaşmıştır.

Gıda yanı sıra kira, ulaşım, yakacak, giyim, eğitim, kültür gibi temel gereksinimler için yapılması gereken harcamalar da dikkate alındığında; ülkenin bugünkü koşullarında, insan onuruna yaraşır bir yaşam düzeyi sağlayabilmek için asgari 668 milyon lira gelir elde edilmesi gerekmektedir.

Oysa Türkiye'de halen geçerli olan asgari ücret 102 milyon liradır.

Toplumun önemli bir kesiminin aylık geliri yoksulluk sınırı olarak kabul edilen tutarın altında kalmaktadır. Özellikle Kasım ve Şubat aylarında yaşanan ekonomik kriz sonrası ağırlaşan geçim koşulları sonucu yoksulluk ülke düzeyinde yaygınlaşmıştır. Elde edilen gelirin yetersizliği karşısında daha önce "nispi bir refah"

Yoksulluk ucuzladı!..

.....

İnsanca

**yaşayabilmek için
yapılması gerekli
asgari harcama tutarı
olan yoksulluk sınırı
668 milyon lira...**

.....

Ele geçen aylık

asgari ücret

102.369.600.- TL.

.....

Şubat krizinden bu

yana mutfak

enflasyonundaki üç

aylık artış yüzde 21,7.

.....

Dört kişilik bir ailenin

aylık gıda harcaması

220 milyon lira olarak

hesaplandı.

içerisinde olduğu genel kabul gören kesimler de ailesiyle birlikte yoksul kategorisinde değerlendirilmeye başlanmıştır.

Ülkede yaşayan geniş bir kesim, sağlanan toplumsal refahtan pay almak bir yana, yaşantılarını sürdürbilmeleri için zorunlu temel gıda harcamasını karşılayacak geliri elde edememektedir. Bugün bir işçinin sadece gıda için yapması gereken en az harcama tutarı 61 milyon liradır. Aile bireyi kapsamındaki yetişkin kadın olarak kinsının aylık gıda harcama tutarı ise 50 milyon liradır. 15-19 yaş grubundaki erkek çocuğun aylık gıda harcaması ise asgari düzeyde 64 milyon liraya ve 4-6 yaş grubundaki çocuğun ise 45 milyon liraya ulaşmaktadır.

"Gıda Harcaması" ile ilgili hesaplamada, farklı yaş ve cinsiyet gruplarına göre bilimsel veriler çerçevesinde oluşturulan beslenme kalıbı esas alınmaktadır. Bir işçi-

Tablo 1: Dört Kişilik Ailenin Gıda Harcaması (TL/Ay)

	Mayıs'2000	Aralık'2000	Nisan'2001	Mayıs'2001
Yetişkin İşçi	40.092.000.-	47.997.000.-	57.319.000.-	60.650.000.-
Yetişkin Kadın	33.304.000.-	40.169.000.-	47.259.000.-	50.311.000.-
15-19 Yaş Grubu Çocuk	42.378.000.-	51.391.000.-	60.545.000.-	64.363.000.-
4-6 Yaş Grubu Çocuk	28.971.000.-	35.787.000.-	41.374.000.-	44.536.000.-
TOPLAM	144.745.000.-	175.345.000.-	206.497.000.-	219.860.000.-

* Gıda harcaması tutarı bin liraya tamamlanmadığından toplamda farklılık söz konusu olabilmektedir.

nin ailesi ile birlikte, fizyolojik ihtiyaçları ile tutarlı, yeterli ve dengeli beslenmesini sağlamak için gerekli olan kalori sayısı ve bunu karşılayacak besinlerin cins ve miktarı belirlenmiştir. Bu gıda miktarları, çalışanların yoğun olarak alışveriş yaptıkları yerlerden derlenen fiyatlarla çarpılmakta ve yapılması gereken asgari düzeydeki gıda harcamasına ulaşılmaktadır.

Yapılan çalışmanın Mayıs 2001 ayı sonuçları temel alınarak bir önceki ay, yıl sonu ve bir önceki yılın aynı ayına göre kıyaslama yapıldığında:

- Ankara'da yaşayan dört kişilik bir ailenin sağlıklı beslenebilmesi için yapması gereken asgari harcama tutarının **bir önceki aya göre** yüzde 6,5 oranında artış gösterdiği görülmektedir. Bu oran son dört yılın gerçekleşen en yüksek fiyat artışıdır.
- 2001 yılının **ilk beş ayında** gıda harcaması tutarındaki artış oranı yüzde 25,4 olmuştur. Şubat krizinden bu yana geçen üç aydaki artış yüzde 21,7 oranında gerçekleşmiştir.

- Gıda harcaması tutarı **son bir yıl itibarıyla** yüzde 51,9 oranında artmıştır. Böylece Şubat 2001 ayında yüzde 38,2 oranına kadar gerileyen mutfak enflasyonu yüzde 50'ler düzeyine tekrar yükselmiştir.

- **Oniki aylık ortalamalara göre**, gıda harcaması tutarındaki değişim oranı yüzde 44,4 olarak hesaplanmıştır.

Dört kişilik bir ailenin aylık ortalama yapması gereken gıda harcaması yanı sıra kira, ulaşım, yakacak, giyim, eğitim, kültür gibi temel gereksinimler için de harcama yapılması gerekmektedir. Bilindiği üzere, Devlet İstatistik Enstitüsü'nün yaptığı hanehalkı tüketim harcamaları anketinin sonuçlarına göre, hanelerin toplam harcamaları içinde gıda harcamalarının payı yüzde 32,9 oranı ile ilk sırayı almaktadır (gıda,içki, tütün harcamalarının payı yüzde 35,6). Dört kişilik bir ailenin sağlıklı ve dengeli beslenebilmesi için yapması gereken asgari gıda harcaması tutarından hareketle, dört kişilik ailenin zorunlu giderler için yapması gereken aylık harcama tutarına

ulaşmak mümkün olmaktadır. Bir anlamda yoksulluk sınırı olarak da nitelendirilen bu tutar, **Mayıs 2001 ayında 668 milyon 500 bin lira** olarak hesaplanmıştır.

Gıda harcaması çalışmasına temel alınan beslenme kalıbı içindeki maddelerin fiyatlarında Mayıs 2001 itibarıyla gözlenen değişim şu şekilde olmuştur:

- Süt, yoğurt, peynir gibi temel gıda maddelerinin bulunduğu grupta; süt ve yoğurt fiyatı sırasıyla yüzde 8,9 ve yüzde 5,5 oranında artarken peynir fiyatı bu ay değişmedi. Bu gruptaki gıda maddelerinin bu ayın fiyat artışına etkisi yüzde 1,0 oldu.
- Et, tavuk, balık, bakliyat gibi ürünlerin bulunduğu grupta; kıyma ve kuşbaşı etin fiyatı yüzde 6,1 ve yüzde 7,5 oranında artış gösterirken, Tavuk fiyatında Mart-Nisan'da yüzde 60 düzeyinde gerçekleşen artışın ardından bu ay yüzde 10 oranında bir fiyat gerilemesi gözlemlendi. Yumurta fiyatı ise geçen aya göre yüzde 40 artışla tanesi 70 bin liradan satılmaya başlandı. Balık fiyatında

Tablo 2: Gıda Harcamasındaki Değişim

	Mayıs 1998	Mayıs 1999	Mayıs 2000	Mayıs 2001
Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	4,1	2,7	2,1	6,5
Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranı (%)	20,6	13,4	17,7	25,4
Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim oranı (%)	99,8	57,0	51,0	51,9
12 aylık ortalamalara göre değişim oranı (%)	103,8	69,7	49,4	44,4

fazla bir değişiklik gözlenmezken, tatlı su balıklarının tezgahlarda yaygınlaştığı görüldü.

İthal gıda maddeleri arasında yer almaya başlayan bakliyat ürünlerindeki artış geçtiğimiz ay ki duraklamanın ardından bu ay devam etti. Buna göre son bir ay içinde kuru fasulye yüzde 12,4; nohut yüzde 2,9; yeşil mercimek yüzde 23,8; kırmızı mercimek yüzde 29,3 ve barbunya yüzde 6,4 oranında fiyat artışına sahne oldu.

Bu gruptaki gıda maddelerinin bu ayın fiyat artışına etkisi yüzde 2,2 olarak hesaplandı.

- Sebze-meyve ortalama kilogram fiyatı, özellikle meyve fiyatlarındaki artışın etkisiyle arttı. Mevsim koşullarına duyarlı ve değişken bir fiyatlandırmanın geçerli olduğu bu grubun aylık fiyat artışına etkisi yüzde 1,5 oldu.
- Ekmek, makarna, pirinç, un gibi gıda maddelerinin yer aldığı grupta; geçtiğimiz ay yüzde 25 fiyat artışıyla aile bütçesini olumsuz etkileyen ekmeğin fiyatı bu ay değişmez iken, un fiyatındaki aylık değişim yüzde 16,5 oldu. Makarna fiyatındaki artış yüzde 11,2; bulgur yüzde 25,6 ve irmik yüzde 10,6 olurken pirinç fiyatı değişmedi.
- Son grup içinde yer alan gıda maddelerinden; tereyağı ve mar-

garin fiyatı bu ay değişmez iken ayçiçek yağı yüzde 30,2 oranında zamlandı. Zeytinyağındaki artış oranı ise yüzde 12,9 olarak hesaplandı. Bu ay siyah zeytinin fiyatı yüzde 2,8 oranında artarken yeşil zeytinin fiyatı aynı kaldı. Yağlı tohumlardan sadece fındığın fiyatında yüzde 12,5'lik oranda bir artış olurken, şeker, pekmez, tuz fiyatı değişmedi. Ancak reçelde yüzde 6,6 ve balda yüzde 18,7 oranın-

da fiyat artışı gerçekleşti. Hesaplama kapsamında bulunan baharat çeşitlerinin fiyatları aynı kalırken, kamelya çayı yüzde 8,9 ve rize çayı yüzde 9,6 oranında zamlandı. İhlamur fiyatı ise değişmedi. Salçanın kilogram fiyatı yüzde 12,9 oranındaki artışla 960 bin liraya yükseldi.

Bu gruptaki gıda maddelerinin aylık fiyat artışına etkisi yüzde 1,1 oranında oldu.

Tablo 3: Bazı Gıda Ürünleri Fiyatlarındaki Değişim

	Mayıs 2001/Mayıs 2000 dönemi itibarıyla oniki aylık artış yüzdesi	Yılbaşından bu yana 5 aylık artış yüzdesi	Mayıs 2001 itibarıyla aylık artış yüzdesi
Süt	90,6	24,5	8,9
Yoğurt	39,9	12,4	5,3
Peynir	47,9	11,3	0,0
Kıyma	40,0	6,1	6,1
Kuşbaşı	47,4	15,0	7,5
Tavuk	38,5	51,3	-10,0
Yumurta	55,6	40,0	40,0
Kuru Fasulye	106,3	37,8	12,4
Nohut	49,1	23,0	2,9
Kırmızı mercimek	122,4	60,7	29,3
Ekmek	38,9	25,0	0,0
Makarna	35,9	22,0	11,2
Bulgur	66,2	43,0	25,6
Un	50,0	32,9	16,5
Margarin	51,7	37,5	0,0
Ayçiçek yağı	39,2	59,9	30,2
Yeşil zeytin	55,2	13,4	0,0
Şeker	51,6	38,3	0,0
Karabiber	25,0	25,0	0,0
Çay	30,7	31,0	8,9
İhlamur	0,0	0,0	-13,3
Salça	76,1	21,5	12,9
Gıda harcaması tutarı	44,4	25,4	6,5

31 MART 2001

- ✓ Krize karşı alınacak önlemlerde uzlaşma sağlanması amacıyla Başbakan Bülent Ecevit Başkanlığında toplanan Ekonomik ve Sosyal Konsey'den (ESK) somut sonuç çıkmadı. İşçi kesimi, krizin faturasının paylaşılmasını isterken; işverenler, popülist yaklaşımlardan yakındı.
- ✓ Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE), Türkiye Gayri Safi Milli Hasılasının (GSMH) geçen yıl yüzde 6.1 oranında büyüdüğünü açıkladı. Büyüme hızı geçen yılın dördüncü 3 aylık döneminde ise bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 7.6 olarak hesaplandı.
- ✓ Emek Platformu, platform tarafından hazırlanan alternatif programa ilişkin Kızılay Güvenpark'ta kitlesel basın açıklaması yaptı. Gösteriye TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, HAK-İŞ Genel Sekreteri Recai Başkan, DİSK Genel Başkan Yardımcısı Enver Öktem ve sivil toplum örgütlerinin temsilcileri ile birlikte çok sayıda işçi katıldı.
- ✓ Maliye Bakanlığı kamu alacaklarına uygulanan erteleme faizi ve gecikme zammı oranlarını artırdı. Buna göre, kamu alacaklarına uygulanan erteleme faiz oranı yıllık yüzde 36'dan yüzde 72'ye, aylık gecikme zammı ise yüzde 5'ten yüzde 10'a yükseltildi.

1 NİSAN 2001

- ✓ TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, yaptığı açıklamada, Ekonomik ve Sosyal Konsey'de dile getirdikleri isteklerinin karşılanıp karşılanmayacağını gelecek günlerde ortaya çıkacağını söyledi. Meral, "Bizim artık avans verecek halimiz yok. Dolar karşısında ücretimiz yüzde 40 gitti. Her zaman biz mi fedakarlık yapacağız" dedi.
- ✓ Türk Metal Sendikası'nın Anadolu Yakası Şubesi 4. Olağan Genel Kurulu'nda konuşan Genel Başkan Mustafa Özbek, Türkiye'nin artık tepki gösteren bir toplum olmaya başladığını belirtti.

3 NİSAN 2001

- ✓ TÜRK-İŞ 8. Bölge Temsilcisi Mehmet Kanca, Bursa'da bu yılın ilk 3 aylık döneminde 14 bin kişinin işten atıldığını belirtti.
- ✓ Emek Platformu'nun aldığı eylem kararları uyarınca, her hafta Çarşamba gününü uyan eylemi yapılacağı bildirildi.
- ✓ Mart ayı enflasyon rakamları açıklandı. Buna göre TEFE'de artış yüzde 10.1, TÜFE'de ise yüzde 6.1 olarak gerçekleşti.

4 NİSAN 2001

- ✓ Emek Platformu'nun hazırladığı alternatif program, işyerlerinde 30 dakikalık iş bırakma eyleminin ardından okundu.
- ✓ Ekonomiden Sorumlu Devlet Bakanı Kemal Derviş, Hazine Müsteşarlığı'nda TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, DİSK Genel Sekreteri Murat Tokmak ve HAK-İŞ Genel Sekreteri Recai Başkan ile sabah kahvaltısında biraraya geldi.

5 NİSAN 2001

- ✓ Krizin bundalttığı esnaf ve işçi eylem yaptı. Yurt çapında protesto gösterileri yapan esnaf, hükümetten 'acil çözüm' istedi. Gösteriler, Konya dışındaki illerde olaysız sona erdi.

- ✓ Yurt çapında yaşanan ekonomik krize yönelik hükümeti protestolar sürerken, Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer, halktan umutsuzluğa kapılmayarak, serinkanlılığını korumasını istedi.
- ✓ Türkiye Sağlık İşçileri Sendikası Genel Başkanı Mustafa Başoğlu Sendika'nın Bursa şubesinde düzenlediği basın toplantısında, "Yaşadığımız ekonomik bunalım, konuşarak değil, isabetli karar alıp uygulayarak çözülebilir" dedi.
- ✓ Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Yaşar Okuyan, ekonomik kriz karşısında esnaf ve diğer kesimlerin tepkilerini anlayışla karşılamak gerektiğini söyledi.

6 NİSAN 2001

- ✓ TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, 14 Nisan'da yaygın eylemlere başlanması kararı aldı. Genel Başkan Bayram Meral ve Genel Sekreter Hüseyin Karakoç imzasıyla yapılan yazılı açıklamada; yeni ekonomik programda, konfederasyonun taleplerinin dikkate alınmadığı ve IMF'nin istemlerinin daha katı biçimde uygulanacağı öne sürüldü.
- ✓ TÜRK-İŞ'in yaptığı araştırmaya göre, ortalama 520 milyon 123 bin lira olan ve Ocak başında 776 dolara tekabül eden ortalama kamu işçisi ücreti, dalgalı kur uygulamasına geçilmesinden sonra 3 Nisan itibarıyla 354 dolarlık bir kayıpla 422 dolara indi.

7 NİSAN 2001

- ✓ Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Yaşar Okuyan, Türkiye'deki en büyük sorunun, 'ülkenin adam gibi yönetilme meselesi olduğunu' belirterek, "Siyasiler, yani bizler oy hesabı yapmamalıyız. Ya bu devleti adam gibi yönetmeliyiz ya da gidip evimizde oturmalıyız" dedi.
- ✓ Türkiye İş Kurumu (İş-Kur) Genel Müdürlüğü'nden yapılan açıklamaya göre, fonda 31 Mart tarihi itibarıyla işçi, işveren primleri, devlet katkısı, faiz geliri olmak üzere toplam 684 trilyon 502 milyar 450 milyon lira tutarında para birikti.
- ✓ Yurdun çeşitli yerlerinde esnafın ekonomik uygulamaları protesto gösterileri sürüyor. Kayseri'deki miting olaylı geçerken İstanbul, Osmaniye, Çorum, Eskişehir ve Adapazarı'ndaki mitingler olaysız geçti.

11 NİSAN 2001

- ✓ TBMM Genel Kurulu'nda, Ekonomik ve Sosyal Konsey'in (ESK) Kuruluş, Çalışma Esas ve Yöntemlerini Düzenleyen Yasa Tasarısı 10 Nisan Salı günü TBMM Genel Kurulu'nda kabul edildi.

- ✓ Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK) Başkanı Refik Baydur, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nin (TOBB) hükümete yönelik istifa çağrısını onaylamadığını bildirdi.
- ✓ Kamu toplu iş sözleşmelerinden sorumlu Devlet Bakanı Mehmet Keçeciler tarafından kamu toplu iş sözleşmelerine ilişkin TÜRK-İŞ ve HAK-İŞ'e sunulan anlaşma protokolünde, kamu kesiminde çalışan işçi ücretlerine birinci altı ay zam yapılmaması önerildi.
- ✓ Esnafın Ankara'da düzenlediği miting olaylı geçti.

12 NİSAN 2001

- ✓ Türk Sanayici ve İşadamları Derneği (TÜSİAD), hükümetin istifası yerine revizyonun yeterli olacağını açıkladı.

13 NİSAN 2001

- ✓ TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu kamu toplu iş sözleşmelerini değerlendirmek üzere olağanüstü toplandı.
- ✓ Yeni ekonomik programın açıklanması hafta sonuna bırakıldı. Başbakan Bülent Ecevit ile 2,5 saat süren bir görüşme yapan Devlet Bakanı Kemal Derviş yeni ekonomik programı 14 Nisan Cumartesi günü düzenleyeceği bir basın toplantısıyla açıklayacağını söyledi.

14 NİSAN 2001

- ✓ Emek Platformu'nun yurt genelinde düzenlediği "Yolsuzluğa ve Yoksulluğa Hayır" mitingleri olaysız geçti. Ankara'da yasak nedeniyle yalnızca basın açıklaması okundu.
- ✓ Maliye Bakanlığı, Emekli Sandığı'ndan aylık alan emekli, dul ve yetimlerin 5 Nisan 2001'den geçerli ek aylık artışlarına ilişkin çalışmalarını sonunda, maaşlara yüzde 2.5 oranında artış sağlandığını açıkladı.

16 NİSAN 2001

- ✓ TÜRK-İŞ'in düzenlediği, "Çalışma Yaşamında Beklentiler" konulu toplantı Kızılcahamam'da başladı. Toplantının açılışına, TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Yaşar Okuyan, ILO Türkiye Temsilcisi Gülay Aslantepe ile diğer ilgililer katıldı.
- ✓ TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, Devlet Bakanı Mehmet Keçeciler'in, kamuda 100 bin adet bankamatik işçisi olduğuna ilişkin açıklamasına sert tepki göstererek, "İşçiler banka soymuyor, soydurtmuyor. Namusuyla çalışıyor" dedi.

17 NİSAN 2001

- ✓ Kamu kesimi toplu iş sözleşmeleriyle ilgili olarak TÜRK-İŞ ile Hükümet arasındaki ikinci görüşme gerçekleşti. Görüşmede anlaşma sağlanamadı.

- ✓ TÜRK-İŞ'e bağlı Şeker-İş Sendikası ile Pankobirlik yöneticileri Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer'le görüşerek, Şeker Kanunu ile ilgili taleplerini iletti.
- ✓ Teksif Sendikası Genel Başkanı Zeki Polat, açıklanan ekonomik programı değerlendirdi. Polat, yakın tarihe kadar dünyada kendi kendine yeten 7 ülkeden biri olan Türkiye'nin bu hükümet döneminde uluslararası camiada dilenci konumuna düşürüldüğünü belirtti.
- ✓ Maliye Bakanı Sümer Oral ile Devlet Bakanı Kemal Derviş arasında yapılan görüşmede, memurlara yılın ikinci yarısında yüzde 10 zam verilmesi konusunda görüş birliği sağlandığı açıklandı.
- ✓ Belediye-İş Sendikası Kocaeli 2 No.lu Şubesi'nde Bayram Özkan kurayla başkan oldu.

18 NİSAN 2001

- ✓ TÜRK-İŞ'ten sonra HAK-İŞ Genel Başkanı Salim Uslu ile de görüşen kamu sözleşmelerinden sorumlu Devlet Bakanı Mehmet Keçeciler'in, ilk altı aylık dönem için işçilere verilecek zam konusunda anlaşamadığı, HAK-İŞ'in de TÜRK-İŞ gibi yüzde 25 artı yüzde 5 refah payı istediği bildirildi.
- ✓ İş ve İşçi Bulma Kurumu Genel Müdürlüğü'nün Türkiye İş Kurumu (İşkur) olarak yeniden düzenlenmesini öngören yasa tasarısının TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'nda kabul edildiği bildirildi.

19 NİSAN 2001

- ✓ Harb-İş Genel Başkanı Orhan Atay, Sendika Genel Merkezi'nde düzenlediği basın toplantısında, kamu sözleşmeleri ve genel ekonomik konularda görüşlerini açıkladı. Atay'ın basın toplantısına, Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Öğretim Üyesi Prof. Dr. Osman Altuğ da katıldı.
- ✓ TÜRK-İŞ'in sözcülüğünde düzenlenen Türkiye-AB Karınca İstişare Komitesi toplantısı TÜRK-İŞ Genel Merkezi'nde yapıldı. Toplantıya Başbakan Yardımcısı Mesut Yılmaz ile AB Komisyonu Türkiye Temsilcisi Karen Fogg da katıldı.
- ✓ Kamu kesimi toplu iş sözleşmeleriyle ilgili TÜRK-İŞ ile Hükümet arasındaki üçüncü görüşme Antalya'da gerçekleşti. Görüşmede anlaşma sağlanamadı.

23 NİSAN 2001

- ✓ Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Yaşar Okuyan, İşsizlik Sigortası Fonu gibi Kıdem Tazminatı Fonu oluşturulacağını açıkladı. Bakan Okuyan, işçi ve işveren arasında sorun olan kıdem tazminatının oluşturulacak fon ile ortadan kalkacağını söyledi.

24 NİSAN 2001

- ✓ TÜRK-İŞ 3. Bölge Temsilcisi Mustafa Kundakçı, ekonomik krizin faturasının işçi, memur ve emekliye çıkarıldığını söyledi.

- ✓ Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Yaşar Okuyan, kamu işletmelerinde zorunlu emekliliği öngören her hangi bir yasa tasarisına imza koymayacağını söyledi.

26 NİSAN 2001

- ✓ Demiryol-İş Sendikası Genel Başkanı Ergün Atalay, yaptığı yazılı açıklamada, işçilere sıfır zam önerenlerin ilk genel seçimlerde işçi ve ezilen halk kesimlerinden sıfır oy alacaklarını kaydetti.
- ✓ TÜRK-İŞ Araştırma Merkezi tarafından her ay sürekli yapılan "Gıda Harcaması" araştırma sonuçları yayınlandı. Buna göre Nisan 2001'de dört kişilik bir ailenin zorunlu gıda harcaması, bir önceki aya göre yüzde 8.5 oranında artarak 206 milyon 497 bin liraya yükseldi.
- ✓ Tarım-İş Sendikası'nın Antalya'da yapılan Başkanlar Kurulu'nda konuşan TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, kamu kesimi toplu iş sözleşmesi görüşmelerinde işçilere sıfır zam önerisinde bulunan siyasetçilerin bunun bedelini ağır ödeyeceklerini söyledi.
- ✓ Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK) Başkanı Refik Baydur, işverenlere, "Ekmeğinizi işçiyle paylaşın" çağrısında bulundu. TÜRK-İŞ, HAK-İŞ, DİSK ve TİSK'in zirve toplantısında konuşan Baydur, "İşverenler ekmeklerini son lokmasına kadar işçileriyle paylaşmalı. Kırsal kesimden gelmiş bir işçinin eline tazminatını verip, kapının önüne koymak, ölümlerden ölüm beğen demektir" dedi.

28 NİSAN 2001

- ✓ Dünya Bankası tarafından yayınlanan Yıllık Dünya Kalkınma Göstergeleri Raporunda, Türkiye'nin yüzde 6.4 ile son 50 yılın en yüksek oranlı küçülmesini yaşadığı kaydedildi.
- ✓ MESS'in 37. Olağan Genel Kurulu'nda bir konuşma yapan TİSK Başkanı Refik Baydur, Türkiye'deki siyasi istikrarsızlık ve ekonomik başarısızlık nedeniyle yabancı sermayenin ülkeye gelmek istemediğini söyledi. Genel Kurul'da Türk Metal Sendikası Genel Başkanı Mustafa Özbek ve Özçelik-İş Sendikası Genel Başkanı Recai Başkan da birer konuşma yaptı.

29 NİSAN 2001

- ✓ Türkiye Metal Sanayicileri Sendikası / MESS'in yeni yönetim kurulu belirlendi. 37. Genel Kurul'da yapılan seçimlerde, Erdoğan Karakoyunlu, Bedirhan Çelik, Uraz Tandoğ, Nizam Uluatlı, Tuğrul Kutadgobilik, Nejat Çankaya, Hamdi Akın, Sedat Fenerci ve Şener Muter Yönetim Kurulu'na seçildi.

30 NİSAN 2001

- ✓ Genel Maden-İş Sendikası tarafından her ay düzenli olarak yapılan Zonguldak Gıda Harcaması tutarının Nisan 2001 sonuçları açıklandı. Buna göre, Zonguldak'ta mutfak masrafı Nisan 2001'de yüzde 10.7 oranında artarak 210 milyon liraya ulaştı.

- ✓ Hükümetin, 1 Nisan'dan geçerli olmak üzere SSK primine esas kazancın, alt sınırını günlük 7 milyona, üst sınırını ise 5 katına kadar yükselten kararı, 24388 / Mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.

1 MAYIS 2001

- ✓ 1 Mayıs 2001 kutlamaları yurdun çeşitli yerlerinde düzenlenen toplantılarla gerçekleştirildi.
- ✓ Başbakan Bülent Ecevit ve Başbakan Yardımcısı Mesut Yılmaz ile görüşen TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, kamu toplu sözleşmelerinde, hafta sonuna kadar bir sonuç alınabileceğini söyledi.

2 MAYIS 2001

- ✓ Çalışanların Tasarruflarını Teşvik Hesabı'nda 31 Mart 2001 itibarıyla, kümülatif olarak 7 katrilyon 844.8 trilyon lira biriktiği bildirildi.

4 MAYIS 2001

- ✓ Türkiye Gazeteciler Sendikası (TGS) Genel Başkanı Ziya Sonay, "3 Mayıs Dünya Basın Özgürlüğü Günü" dolayısıyla yaptığı açıklamada, basın önündeki kabul edilemeyecek engellerin kaldırılması ve özgürlüklerin kullanımının yasal güvence altına alınmasının mutlak bir zorunluluk olduğunu söyledi.

- ✓ Devlet İstatistik Enstitüsü, Nisan ayında tüketici fiyatlarında yüzde 10.3, toptan eşya fiyatlarında yüzde 14.4 artış gerçekleştiğini açıkladı. Böylece yılın ilk 4 ayı itibarıyla TEFE'de artış oranı yüzde 32.2'ye, TÜFE'deki artış oranı da yüzde 22.1'e kadar çıktı.
- ✓ Petrol-İş Sendikası, "Kıdem Tazminatı Fonu" ile kıdem tazminatlarının yavaş yavaş budanması için zemin hazırlandığını açıkladı. Bakan Okuyan ise "İşçinin de işverenin de yararına bir düzenleme düşünüyoruz" dedi.

5 MAYIS 2001

- ✓ İşçi emekli, dul ve yetimlerinin Mayıs 2001 ayı maaşları belirlendi. Buna göre, en düşük işçi emekli maaşı 147 milyon 831 bin lira, en yüksek işçi emekli maaşı ise 281 milyon 729 bin lira oldu.
- ✓ Türkiye Metal Sanayicileri Sendikası (MESS) Yönetim Kurulu Başkanlığı'na Tuğrul Kutadgobilik seçildi. Kutadgobilik yaptığı ilk açıklamada, üretim olmadan ekonominin düzelemeyeceğini söyledi.

6 MAYIS 2001

- ✓ Devlet Bakanı Kemal Derviş, ekonomik program için destek isteklerini, niyet mektubu olarak 4 Mayıs Cuma günü IMF'ye gönderdiklerini bildirdi. Başbakan ve başbakan yardımcılarının programa desteklerini ortaya koydukları mektupların da niyet mektubuyla birlikte IMF'ye sunulduğunu açıklayan Derviş, IMF İcra Kurulu'nun Türkiye'nin programını 15 Mayıs'ta görüşerek karara bağlayacağını kaydetti.
- ✓ Petrol-İş Sendikası Genel Başkanı Mustafa Öztaşkın, SSK ve İşsizlik Sigorta primlerindeki artışı eleştirerek "Açıkça ücretlerin bir başka yöntemle düşürülmesi ve ücretlinin açlığa mahkum edilmesi" dedi.

7 MAYIS 2001

- ✓ TÜRK-İŞ ile Hükümet kamu sözleşmelerine ilişkin dördüncü görüşmeyi yaptı. Görüşmede anlaşma sağlanamadı.
- ✓ Teksif Kocaeli Şube Başkanı İbrahim Öner, Sabancı Holding'e bağlı Kordsa Sakosa'da imzalanan toplu iş sözleşmesinin ihlal edildiğini öne sürdü.

8 MAYIS 2001

- ✓ TMMOB Genel Merkezi'nde toplanan Emek Platformu Başkanlar Kurulu'nun gündemdeki konuları görüştüğü bildirildi.

9 MAYIS 2001

- ✓ TÜRK-İŞ ile hükümet arasında sürdürülen kamu toplu iş sözleşmesi görüşmelerinde anlaşma sağlanamadı.
- ✓ Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Yaşar Okuyan, Tarım-İş ve Orman-İş Sendikası yöneticilerini kabulünde yaptığı konuşmada, "Kıdem tazminatını kimse kaldıramaz" dedi.

10 MAYIS 2001

- ✓ TEKSİF Sendikası'na bağlı işçiler, 18. dönem toplu iş sözleşmesinde ücret zammını uygulamak istemeyen T. Tekstil Sanayi İşverenler Sendikası'nı protesto ettiler.
- ✓ İşçi ve işveren temsilcileriyle bir araya gelen Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Yaşar Okuyan, büyük tepki toplayan kıdem tazminatı fonu üzerinde yeniden çalışacaklarını söyledi.

12 MAYIS 2001

- ✓ Rize'de yapılan "Çaya ve Çay-Kur'a Sahip Çık" mitinginde konuşan TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, "IMF bizi el açmaya, dilenmeye mahkum etti" dedi.

13 MAYIS 2001

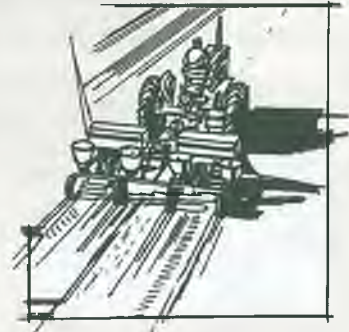
- ✓ TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, toplu sözleşme görüşmelerinden sorumlu Devlet Bakanı Mehmet Keçeciler'in "Kamu işçilerinin aldığı ücretin üçte birine çalışacak 10 milyon işsiz var" sözlerine tepki gösterdi. Meral, enflasyon kayıplarının karşılanmasını istedi.

16 MAYIS 2001

- ✓ TÜRK-İŞ'e bağlı Demiryol-İş Genel Başkanı Ergün Atalay yaptığı yazılı açıklamada, TCDD Genel Müdürlüğü işyerlerinde çalışan işçilere, toplu iş sözleşmeleri gereği Nisan 2001'de ödenmesi gereken ikramiyelerin bugüne kadar ödenmediğini, "İşverenin her yıl bunu alışkanlık haline getirdiğini" söyledi.
- ✓ Sümerbank İzmir Basma Sanayi İşletmesi'nde çalışan Teksif üyesi işçiler, işyerlerinin arazisine ekonomi üniversitesi kurulması için İzmir Ticaret Odası'na devrini protesto amacıyla işyerini terk etmeme eylemi başlattı.
- ✓ TÜRK-İŞ Adana 4. Bölge Temsilcisi Hüseyin Elbek, geçen yılın Kasım ayından bugüne kadar yaşanan ekonomik kriz nedeniyle sadece Adana'da özel sektör ile kamu kuruluşlarından 20 binden fazla çalışanın işine son verildiğini, bu rakamın ülke genelinde yüzbinlere dayandığını öne sürdü.

17 MAYIS 2001

- ✓ Hükümet, yaklaşık 480 bin kamu işçisi adına TÜRK-İŞ ile oturduğu toplu sözleşme pazarlığında anlaşma sağlayamadı.

KAYA ÖZDEMİR'İ KAYBETTİK

TÜRK-İŞ Dergisi'nde "KÖŞEMDEN" başlığı ile yıllarca çok sevdiği işçi camiasına seslenen, İstanbul eski Milletvekili, TÜRK-İŞ Genel Eğitim eski Sekreteri, Metal-İş Federasyonu kurucusu ve ilk Genel Başkanı, TÜRK-İŞ Genel Başkan Danışmanı

KAYA ÖZDEMİR'İ

19 Mayıs 2001 tarihinde kaybettik.
Kaya Özdemir için ilk tören 21 Mayıs 2001 tarihinde saat 12.00'de TBMM'de düzenlendi.
Özdemir, Kocatepe Camii'nde kılınan öğle namazının ardından Karşıyaka Mezarlığı'nda toprağa verildi.
Özdemir'e Allah'tan rahmet, yakınlarına ve TÜRK-İŞ camiasına başsağlığı diliyoruz.

TÜRK-İŞ YÖNETİM KURULU

TÜRK-İŞ ve BAĞLI SENDİKALAR

TÜRK-İŞ Genel Başkan: BAYRAM MERAL Bayındır Sokak No. 10 ANKARA Tel: (312) 433 31 25 (4 Hat) Fax: (312) 433 68 09 - 433 85 80 - 432 56 60	18	DOKGEMİ-İŞ Genel Başkan: NAZIM TUR Küçükpiyalı Paşa Mah. Kızılay Meydanı No. 24/26 Tel: (212) 237 25 90 (5 Hat) • Fax: 237 39 89 Kasımpaşa / İST.	14
1 TARIM-İŞ Genel Başkan: BEDRETTİN KAYKAÇ Bankacı Sokak No. 10 Kocatepe / ANKARA Tel: (312) 419 04 56 (6 Hat) • Fax: (312) 419 38 47	01	19 TÜRKİYE YOL-İŞ Genel Başkan: BAYRAM MERAL Sümer 1 Sok. No. 18 Kızılay / ANKARA Tel: (312) 232 46 87-95 • Fax: (312) 232 48 10	15
2 ORMAN-İŞ Genel Başkan: MEHMET KAFES Ataç Sok. Selam Apt. No. 1/5-10 Yenışehir / ANKARA Tel: (312) 431 28 96 • Fax: (312) 434 12 67	01	20 TES-İŞ Genel Başkan: MUSTAFA KUMLU Meriç Sok. No. 23 Beştepe / ANKARA Tel: (312) 212 65 10 (20 Hat) • Fax: (312) 212 65 52	16
3 TÜRKİYE MADEN-İŞ Genel Başkan: H. HÜSEYİN KAYABAŞI Strasbourg Cad. 7/4-5 Sıhhiye / ANKARA Tel: (312) 231 73 55-56-57 • Fax: (312) 229 89 31	02	21 TEZKOOP-İŞ Genel Başkan: SADIK ÖZBEN Üçyıldız Cad. No. 29 Subayevleri / ANKARA Tel: (312) 318 39 79-86 • Fax: (312) 318 39 88	17
4 GENEL MADEN-İŞ Genel Başkan: ÇETİN ALTUN Mithatpaşa Mah. Nizam Cad. Şemsi Denizer Sk. No. 18 Tel: (372) 251 44 77 • Fax: (372) 253 66 35 ZONGULDAK	02	22 TÜRK KOOP-İŞ Genel Başkan: CAN SERT İzmir Cad. Fevzi Çakmak Sokak 15/11 Yenışehir / ANKARA Tel: (312) 230 08 55 - 229 44 80 • Fax: (312) 229 58 36	17
5 PETROL-İŞ Genel Başkan: MUSTAFA ÖZTAŞKIN Altunizade Mah. Kuşbakışı Sok. No. 25 Üsküdar / İSTANBUL Tel: (216) 391 66 67 • Fax: (216) 391 66 78	03	23 TÜMTİS Genel Başkan: SABRİ TOPÇU Valide Cami Sok. Küçük Langa Cad. 107/7 Aksaray / İSTANBUL Tel: (212) 530 07 43 • Fax: (212) 588 26 20	18
6 TEKGIDA-İŞ Genel Başkan: HÜSEYİN KARAKOÇ 4. Levent Konaklar Sokak Levent / İSTANBUL Tel: (212) 264 49 96-97-98 • Fax: (212) 278 95 34	04	24 DEMİRYOL-İŞ Genel Başkan: ERGÜN ATALAY Necatibey Cad. Sezenler Sok. 5/4 ANKARA Tel: (312) 231 80 30-31 • Fax: (312) 231 80 32	19
7 ŞEKER-İŞ Genel Başkan: ÖMER ÇELİK Karanfil Sokak No. 59 Bakanlıklar / ANKARA Tel: (312) 418 42 73-74 • Fax: (312) 425 92 58	05	25 TÜRKİYE DENİZCİLER Genel Başkan: TURAN UZUN Rıhtım Cad. Denizciler Sok. No. 7 Tophane / İSTANBUL Tel: (212) 292 90 81 (7 Hat) • Fax: (212) 244 52 21	20
8 TEKSİF Genel Başkan: ZEKİ POLAT Ziya Gökalp Cad. Aydoğmuş Sok. No. 1 ANKARA Tel: (312) 431 21 70-71-72-73 • Fax: (312) 435 78 26	06	26 HAVA-İŞ Genel Başkan: ATILAY AYÇİN İncirli Cad. Volkan Apt. 66/1 Bakırköy / İSTANBUL Tel: (212) 660 20 95 (5 Hat) • Fax: (212) 571 90 51	21
9 DERİ-İŞ Genel Başkan: YENER KAYA Gençtürk Cad. 17/3 Birlik İşhanı Aksaray / İSTANBUL Tel: (212) 522 19 89 - 526 28 65 • Fax: (212) 528 62 07	07	27 LİMAN-İŞ Genel Başkan: RAİF KILIÇ Necatibey Cad. Sezenler Sok. 4/5 Sıhhiye / ANKARA Tel: (312) 231 74 18 • Fax: (312) 230 24 84	22
10 AĞAÇ-İŞ Genel Başkan: MÜRSEL TAŞÇI Necatibey Cad. No. 20/22-23 Sıhhiye / ANKARA Tel: (312) 229 53 95 - 229 08 27 • Fax: (312) 231 52 19	08	28 TÜRKİYE HABER-İŞ Genel Başkan: CENGİZ TEKE Kültür Mah. Yüksel Cad. No. 38 Yenışehir / ANKARA Tel: (312) 431 90 44-45 • Fax: (312) 434 57 04	23
11 SELÜLOZ-İŞ Genel Başkan: ERGİN ALŞAN Ankara Cad. İpek Apt. No. 87 İZMİT Tel: (262) 321 18 99 • Fax: (262) 321 34 51	09	29 SAĞLIK-İŞ Genel Başkan: MUSTAFA BAŞOĞLU Hedef Sok. No. 5 Anıttepe / ANKARA Tel: (312) 231 80 45 • Fax: (312) 230 23 96	24
12 BASIN-İŞ Genel Başkan: ALİ EKBER GÜVENÇ Hanımeli Sokak No. 26/6-7 Sıhhiye / ANKARA Tel: (312) 230 29 08 - 229 85 65 • Fax: (312) 229 43 15	10	30 TOLEYİS Genel Başkan: CEMAL BAKINDI İnebey Mah. Küçük Langa Cad. No. 16/18 Kat. 1 Bilir İş Merkezi Tel: (212) 530 73 82-585 52 07 • Fax: 530 72 99 Aksaray / İST.	25
13 BASİSEN Genel Başkan: METİN TIRYAKIOĞLU İstiklal Cad. 311 - Mısır Han Kat. 4 Oda. 15 Galatasaray / İST. Tel: (212) 251 99 00 • Fax: (212) 252 38 35	11	31 TÜRK HARB-İŞ Genel Başkan: ORHAN ATAY İnkılap Sokak No. 20 Kızılay / ANKARA Tel: (312) 417 50 97-98-99 • Fax: (312) 417 13 64	26
14 BASS Genel Başkan: TURGUT YILMAZ Sümer 2 Sok. No. 29 Kat. 3 Kızılay / ANKARA Tel: (312) 232 50 09-11 • Fax: (312) 231 67 30	11	32 TGS Genel Başkan: ZİYA SONAY Basın Sarayı Kat. 2 Çağaloğlu / İSTANBUL Tel: (212) 514 06 94-96 • Fax: (212) 511 48 17	27
15 TÜRKİYE ÇİMSE-İŞ Genel Başkan: TAMER ERALAN Esat Cad. No. 43 Küçükesat / ANKARA Tel: (312) 419 58 30-34 • Fax: (312) 425 13 35	12	33 TÜRKİYE BELEDİYE-İŞ Genel Başkan: NİHAT YURDAKUL Korkut Reis Mah. Toros Sok. No. 9 Sıhhiye / ANKARA Tel: (312) 231 83 43-45 • Fax: (312) 232 08 74	28
16 KRİSTAL-İŞ Genel Başkan: MUSTAFA BAĞÇECİ Kazancı Yokuşu, Ağacırağı Sok. No. 3 D. 10 Taksim / İSTANBUL Tel: (212) 251 95 77 (3 Hat) • Fax: (212) 251 95 79	12	34 TÜRK-SEN Genel Başkan: ÖNDER KONULOĞLU Şehit Mehmet Hüseyin Sok. No. 7 Lefkoşe / KKTC Tel: (0.392) 228 24 56 • Fax: (0.392) 228 64 31	34
17 TÜRK-METAL Genel Başkan: MUSTAFA ÖZBEK Kızılırmak Mah. Eskişehir Yolu 1. km. Söğütözü / ANKARA Tel: (312) 284 40 10-17 • Fax: (312) 284 40 18	13	35 HÜR-İŞ Genel Başkan: ÖZAY ANDIÇ Atatürk Cad. 26/6 Candemir 7 Apt. Lefkoşe / KKTC Tel: (0.392) 227 71 56 - 227 65 75 • Fax: (0.392) 228 64 31	35

